

Rozhovor s Adélou

V = výzkumník

V: Co pro tebe znamená být ženou?

A: No, asi to pro mě znamená být konečně někým, kým jsem vždy chtěla být. Představuje to pro mě volnost, která se nedá popsat. Já se stále učím, co to znamená být ženou. I v moderní době jsou tady nějaká očekávání od ostatních a podle mě jsou ženy tak nějak řazeny do kategorie slabosti. Očekává se od nich určitý způsob chování, které je zároveň považováno jako něco slabšího. Ale zároveň si myslím, že ženy jsou od přírody extrémně silné. Vždyť díky ženám vzniká další život.

V: Kdy sis poprvé uvědomila, že jsi ženou?

A: Hmm... Já myslím, že jsem to věděla od malička ve skrytu duše. Už když jsem byla malá, tak se mi nelíbilo, jak se třeba rodina chovala ke mně a jak k mým sestřenicím. Ode mě se očekávalo takové to chlapecké prudké, nezřízené chování svým způsobem. A žárlila jsem na sestřenky, ke kterým se rodina chovala jako k princeznám. Ale řešit jsem to začala po dvacítce, protože jsem se bála reakce rodičů. Oni o tom moc nechtěli slyšet a říkali mi, ať si klidně jsem na kluky, ale že tohle (pozn.: proměna) by nešlo zvrátit.

V: A jak jsi trávila svůj čas v dětství? Koníčky, zájmy.

A: No, jak mi vadilo, že se ke mně ostatní chovají jinak než k holkám okolo, tak jsem se snažila co nejvíc na sebe upozorňovat. Takže se ze mě stal takový rebel. Děkala jsem všechny možné sporty a zároveň lumpárny. Když se na to dívám zpětně, tak jsem v sobě měla potlačovaný vztek a snažila jsem se to ventilovat agresí. Prala jsem se ve škole, nosila špatný známky a tak.

V: A jak to snášela rodina? Byli ti podporou?

A: Jakože nejdřív ne, no. Do mých 23 o tom nechtěli ani slyšet a já se prostě bála stát za svým. Teď toho lituju, protože ty výsledky hormonů mohly být třeba lepší. Je rozdíl, když člověk začne brát hormony v 15 anebo ve 30, kdy je to tělo prožraný testosteronem. No ale pak jsem narazila na nějaká videa na youtube a začala si hledat víc informací a fotek a tak, a rozhodla jsem se do toho jít. A bylo to nejlepší rozhodnutí mého života. Nebýt ty možnosti, tak už tu nejspíš nejsem. Když víš, že je v tobě prostě něco špatně a nějak nevíš, co vlastně s tím, tak to nemůže skončit dobře. Teď už mám vztahy s rodinou dobré. Máma je mi obrovskou oporou a táta, no, ten se snaží. Ale vždycky chtěl mít syna, a tohle pro něj byla obrovská rána.

V: Pozoruješ změny v chování okolí před a po proměně? Třeba v rodinném kruhu, u přátel.

A: No, přátel mi z původního života moc nezbylo, všichni se nějak postupně distancovali. Ale našla jsem si nové, kteří tu pro mě byli a jsou. A fandí mi. A třeba rodiče, no.. Já jsem nikdy nebyla zrovna tintítko, jsem skoro dva metry vysoká a vždycky jsem tátovi musela pomáhat s těmi chlapeckými pracemi na zahradě a kolem domu. No a po proměně už to prostě odmítám dělat. Máma je taky nedělá, tak proč bych měla já. A to se tátovi nejdřív moc nelíbilo, že jo, protože sem tam potřebuje pomoci. Já bych se pak necítila jako ta křehká květinka, kterou chci být. (smích) Ale jako jo, postupem času, už jsem svolnější dělat víc takových těch prací, kdy něco zvedám a opravuju a tak. Dřív jsem si nechtěla ani opravit nic v bytě, i když jsem to uměla. Jak jsem si sebou jistější, tak už to pro mě není tak nepříjemný. Naopak je mi příjemnější, když mamka chce, ať jí pomůžu s vařením, pečením a tak. Normálně i úklid mě baví víc než montovat policičky. A táta to vidí a už po mně nechce to, co dřív. Třeba když jsme měli rodinnou oslavu na zahradě, táta potřeboval pomoci s takovým tím velkým grilem. A

místo toho, aby řekl mně, tak mě nechal si povídat s tetou, a zeptal se bratrance. To mě hrozně potěšilo.

V: Takže hormonální léčbu jsi začala ve 24, jaké byly tvoje pocity?

A: To byl jeden z nejlepších dnů. Takový to, když konečně dosáhneš něčeho, o čem v životě sníš. Skoro jsem až nevěřila, že se to děje.

V: Pozorovala jsi na sobě nějaké změny?

A: Jo, byla jsem náladová jako prase (smích). Normálně přísahám, že jak mají ženy menstruační cyklus, tak já ho mám taky, ale bez té menstruace. Fakt jsou týdny, kdy jsem produktivní a mám pocit, že dokážu všechno na světě. A pak jsou dny, kdy jsem úplně mrtvá a nepříjemná na všechny a všechno. A když jsem to probírala s kamarádkama a ony mi to jakoby potvrdily, tak jsem se cítila, jakože patřím do toho ženského klubu (smích). Zároveň mi trochu narostla prsa, zjemněla mi jakoby kůže a tak.

V: Přinesly hormony změnu ve vnímání sebe sama jako ženy?

A: Jako určitě. Jak se tělo postupně měnilo, tak jsem se cítila víc žensky a víc, že zapadám. Postupně by nikdo nepoznal, že jsem kdysi byla kluk. Tomu říkáme takzvaně „pass“, jakože jsi prošla úspěšně proměnou, když to nikdo nepozná.

V: A jaký je tvůj postoj k operativní změně pohlaví?

A: Noo, jako časem bych ji asi chtěla, ale já té práci mám reálně tolik, že si nemůžu dovolit být tak dlouho mimo. A je to hrozně náročný pro tělo a já nejsem zrovna fanda doktorů, nemocnic a tak. Už vyběhat si ta kolečka na psychologii, sexuologii apod. pro mě bylo dost stresující. Ale časem možná. Jen ty výsledky nejsou takové, jaké bych si přála. Pokud do toho půjdu, tak určitě ne do Prahy. Slyšela jsem, že v Motole už to zvrátili tolikrát, že nechápu, že tam do toho ještě někdo jde. Kamarádka onehda skončila s pytlíkem moči přidělaným k tělu. Ale jo, jelikož jsem hetero, tak mi to celkem komplikuje vztahy.

V: Pro úřední změnu pohlaví je podle zákona nutná sterilizace, jak to vnímáš?

A: Tak nelíbí se mi to z principu, že jo. Neměli bychom do toho být nucený. Ale zas mi nepříjde v pořádku, abych ty orgány měla, když nechci být něčím, čím jsem byla.

V: Jaké jsou podle tebe důvody SRS nepodstoupit?

A: Tak je to obrovské risk, že. Buď to vyjde, nebo ne. Sice holky maj stoprocentně lepší výsledky a ta pipinka se pak dá normálně používat, pokud to vyjde. Kluci to maj horší, no. Ale zas to mají jednodušší ve společnosti, lidi je víc berou.

V: Podstoupila jsi, případně máš nějaké zákroky k úpravě těla?

A: Jasný, priorita pro mě byla augmentace prsou. Díky těm mi narostlo sebevědomí o 100 %. Je to zvláštní, ale s těmi, jako by přišla ta žena. Pak výplň horního rtu. Zároveň jsem musela chodit na laser na odstranění chlupů všude po těle a obličejí. Já jsem nebyla ten typ s pár chloupky, ale měla jsem s tím docela problém. Takže to, no... pak jsem si nechala spravit zuby. Chodím na solárko a hodně cvičím. Používala jsem dost takovej ten korzet na vytvarování pasu a boků.

V: Bylo to finančně náročné?

A: Šíleně. Ty prvotní investice byly statisíce, ale možná tě to překvapí, nejvíc jsem dala za nové šatník. Jakmile už jsem nějakým způsobem vypadala, tak jsem chtěla konečně nosit všechny ty šatičky,

sukýnky a hlavně podpatky. Bože, já mám asi 100 párů bot. (smích) Ale jelikož mám velikost 43, tak to bylo hrozně těžký a depresivní něco najít. Nejvíc nakupuju asi na Deichmannu. Osobně si myslím, že celoroční šatník do začátku s botami a kabelkami mě vyšel přes sto tisíc.

V: To mě přivádí k otázce, jak je pro tebe důležité oblékání, případně makeup?

A: No hrozně, kdysi jsem nevyšla ven ani k popelnicím bez makeupu (smích), a nejlíp v šatech. Kalhoty jsem vlastně na chvíli vyřadila úplně. A trvalo, než jsem se k nim zase vrátila. Asi jsem měla potřebu jakoby nosit co nejvíc ženský hadry, aby nikdo neměl šanci pochybovat, že jsem žena, jestli víš, jak to myslím. Nosila jsem takový hodně elegantní šaty, k tomu podpatky, elegantní kabelky. Začala jsem se hodně líčit, koukala jsem na různé tutoriály a tak. Úžasný pro mě bylo nechat si udělat nehty. Přišla jsem na to, že když je mám delší, tak to jakoby zmenšuje opticky ruku. No ale postavit si takovej ten ženskej šatník s botama a kabelkama pro každou příležitost, to byla taková moje vize. Teď mám v bytě z jednoho pokoje udělanou šatnu a sotva se vejdu.

V: Jaký máš úřední status? A ovlivňuje/ovlivňoval nějak úřední status tvůj každodenní život?

A: Tak teď už mám v papírech Fko, takže už problém nemívám nikde. Ale předtím to byly boje no. Jednou se mi stalo, že mě nařkli, že jsem občanku někomu ukradla, a já musela vysvětlovat, že si procházím proměnou a jak to vlastně je. V den, kdy jsem dostala nové doklady a rodný list a tak, tak jsem se cítila, jako bych se znovu narodila.

V: Jak vnímáš doporučení změnit si jméno na neutrální?

V: No, já jsem sice všude začala vystupovat pod novým neutrálním jménem, ale v dokladech jsem měla to starý, protože jsem na to jméno měla firmu. Říkala jsem si, že ho změním, až si ho budu měnit na ženský jméno. Jenže ta pitomá komise mě vypekla, a i když je to nepovinný, tak mi žádost zamítli. Takže mně se v návaznosti na to posunuly zákroky, a s tím i práce. Protože jsem fotografka, tak jsem měla v létě naplánovaný svatby, který mě živí, že jo. No, tak to nešlo a já přišla o dost peněz takhle. Fašistická komise, prostě. Takže jsem si na tu chvíličku musela změnit jméno na neutrální, abych mohla znovu čekat na termín u komise, a pak teprve jsem mohla na operaci a změnit si jméno finálně.

V: A jaký máš vztah ke svému původnímu jménu?

A: Jakože, já se za svou minulost nestydím. Neberu to jako něco, co bylo špatný nebo tak. Jako kluk jsem měla život taky hezkej. Takže na svém instagramu nemám problém o svý minulosti třeba mluvit a tak, nebo i sdílet fotky. Když třeba u rodiny vidím svoje fotky, tak si říkám prostě „hezkej kluk, kde asi bydlí“ (smích). Ale to bylo prostě tím, že jsem z toho ze začátku nedělala strašáka a přijala jsem to.

V: Mívala jsi nějaké potíže s missgenderingem v souvislosti s úředním pohlavím?

A: Jo, docela jo. Ale já jsem to tolik neřešila, vždycky jsem nasadila oslnivý úsměv a se stoickým klidem jsem vysvětlila, že jsem žena a jak to mám. Takže na většině úřadů to akceptovali a oslovovali mě v ženským rodě. Ale denně jsem se setkávala s hejty, protože jsem z menšího města, tak mě lidi začali díky youtube a instagramu poznávat. Jednou mě dokonce zmlátili v baru, to bylo strašný. Vytrhali mi polovinu vlasů. Na sociálních sítích mi dodnes chodí denně hejty, ale jako takový brutality, že by tě to ani nenapadlo. No a mě to svým způsobem tak obrnilo, že mě dneska už nic nerozhodí. Ale jak jsem říkala, taky to souvisí s tím, že jsem si dneska sebou jistější a vím, že nějaký ten komentář, že jsem a budu vždycky chlap, to mi už nic nedělá.

V: Stalo se ti naopak někdy, že bys byla zvýhodňována díky označení trans?

A: Hmm, že bych byla vyloženě zvýhodněná, to ne, ale třeba díky tomu youtube jsem se dostala na zajímavý akce a potkala zajímavý lidi, který bych neměla možnost potkat. I když, teď mě vlastně napadá, že mě někdo sem tam pozná třeba v obchodě a dá mi zaměstnaneckou slevu, protože mi prostě fandí. Nebo jsem kolikrát v kavárně dostala kafe zdarma. Ale jestli to bylo kvůli tomu, že jsem trans, nebo mě mají prostě rádi, to nevím.

V: Máš nějaký vzor, který tě inspiruje? Jestli ano, kdo a proč?

A: Na začátku tranzice jsem sledovala Gigi Georgious, ta pro mě představovala vzor toho, že když se chce, tak to jde. Že můžu vypadat jako krásná ženská. Sledovala jsem její proměnu z muže na nádhernou ženu a inspirovalo mě to. Teď jsem svým vzorem já sama. Jsem na sebe pyšná, že jsem to dotáhla tak daleko. I když mám občas pochyby a depky, že nejsem taková ta drobná křehotinka, to je jasný.

V: Kdy se cítíš nejvíce žensky? (Situace, společnost, vzhled apod.)

A: Když se krásně obleču, nahodím šatičky, podpatky a krásnej makeup. To si pak říkám, že jsem kočka. Ale když pak vidím třeba své fotky, když se nefotím já sama, tak mi dojde, že se vlastně sama sobě tolik nelíbím. Že vždycky budu vypadat tak, jak nechci, no. Zároveň, když jsem objevila střelbu, tak mě to tak neskutečně chytlo, že jsem to začala dělat závodně. A když jezdím na ty závody, který jsou plný chlapů, tak se cítím neskutečně žensky, jak si užívám jejich pozornost. Schválně se snažím vypadat jako taková ta sexy hot girl, takže vždycky nahodím upnutý hadry, výstřih, krásnej makeup a dokonalý vlasy a jedu je tam zničit (smích). Třeba nabídky chlapů dostávám často, do zpráv, ale i venku. Je ale spousta chlapů, co o mě mají zájem jen v soukromí, protože je vzrušuje takovej ten she male, navrch ženská, v kalhotách něco jinýho. Takže jsem měla vztahy, ale oni se nechtěli nijak prezentovat, jako by se za to styděli. A to je jeden z důvodů, proč chci podstoupit operaci, aby mi to nekomplikovalo vztahy. Pak až jsem narazila na bývalýho, kterej mě bral takovou, jaká jsem.

V: Jaký je podle tebe ideál ženy?

A: Třeba taková princezna Diana. Ona byla vzorem opravdové ženy s vytříbeným vkusem: Vždycky u ní převládá hlas srdce, možná proto mi byla tak blízká. Byla hodná, pokorná a plná empatie. A vždycky jsem obdivovala, jak si dokázala stát za svým i přes obrovský překážky v životě. Nebo taková Marilyn Monroe, neskutečně krásná žena a stále ideál krásy, protože křivky nikdy nevyjdou z módy. Tak bych chtěla úplně ideálně vypadat.

V: Je podle tebe něco, co by žena neměla dělat? Třeba v chování.

A: Jako... ne. Podle mě, když je člověk autentický a ohleduplný k ostatním, tak se nemusí snažit vyrovnávat s očekáváním druhých. Prostě může být sám sebou. Ale dřív jsem si to nemyslela. Měla jsem zkršenou představu o tom, jaká by žena měla být. Proto jsem nechtěla dělat ty věci, co dřív. Kdysi jsem byla automechanik. Po proměně bych si auto už sama nechtěla opravovat už jenom z principu, že jsem žena. Protože si na to můžu najít nějakýho chlapa. Teď už by mi to nevadilo, protože vím, že by mě to neudělalo o nic míň ženou.

V: Záleželo by ti, jestli by tvůj partner byl cis nebo trans?

A: No, já bych trans chlapa určitě nechtěla. Nemám proti trans chlapům vůbec nic, ale jedna trans ve vztahu bohatě stačí, to už by bylo moc (smích).

V: Co je pro tebe u partnera důležité? Vlastnosti, vzhled, majetek apod.

A: Jak jsem říkala předtím, aby mu nevadilo, že o našem vztahu budou lidi vědět. Na financích mi nezáleží, ale chci aby, byl cílevědomej a něco od života chtěl. Já se nejvíc v životě asi bojím toho, že nenaplním svůj potenciál. Víím, že toho můžu v životě hodně dokázat, a chci, aby to partner měl podobně. No a na vzhledu mi až tak asi nesejde. Já jsem dost vysoká, takže chlapi budou asi vždycky menší než já, to už mi nevádí tak, jako dřív. Bejvalej byl o hlavu menší a vousatej. Ale víš co? Chci, aby mě oceňoval jako ženu. Tím myslím, že já jsem od přírody takovej ten starostlivej typ, co se postará, uklidí, vypere a uvaří večeři. A chci, aby to ocenil.

V: A chceš mít děti?

A: Jo, určitě. Jednou chci adoptovat a chci být máma. Můj sen by byl po sobě něco zanechat a vybudovat dům pro sirotky, kde by jich bylo třeba sedm, osm, a byli bychom taková větší rodina. To by byl krásnej odkaz.

V: A souhlasíš s tradičním postavením ženy a muže v rodině?

A: Jakože... za mě by to mělo být svým způsobem vyvážený, ale zároveň mi přijde přirozené, že každý děláme v tom vztahu jiný věci, jiný role. Třeba mně přijde přirozenější uklízet a vařit, protože na to mám oko, všude vidím ten prach. Taky mám ráda pořádek a to estetično. Těm chlapům je to většinou jedno. Ale taky očekávám, že nebudu muset dělat takový věci jako tahat tašky s nákupem, že dostanu čas od času květinu a tak. Bejvalýmu jsem musela vysvětlit smysl květin jako dárek. Bral to jako nesmysl mi dát kytu, co za pár dní stejně umře. No chápeš to? (smích)

Přepiš rozhovoru s Chloe

V: Co pro tebe znamená být ženou?

C: Upřímně si myslím, že nevím, jaký je to být mužem. Proto když se mě vždycky lidi ptali, že víš, že jsi žena a ne muž, tak jsem to nedokázala nějak odůvodnit. Prostě to ženství je definováno jinýma lidma, ale nemusí to být nutně zlé. Když si představím ženu v plesových šatech, ale i mužně vypadající lesbu, tak obě jsou to prostě ženy a vzhled tam nehraje roli. To si spíš myslím, že ženství je o emocích a o prožívání, čímž samozřejmě nechci říct, že muži nic takového nemají, ale je to prostě na jiný úrovni, bych řekla.

V: Kdy sis poprvé uvědomila, že se cítíš ženou?

C: Tady je podle mě nejdůležitější je si uvědomit, že příběh každého trans člověka je jinej a záleží na kontextu. Já mám třeba autismus a v podstatě to znamenalo, že moje sociální stránka byla dost pozadu a uzavřená do sebe a na nějaký gender nebyl moc prostor a až jsem se začala učit zvládat social skills za pomoci mojí psycholožky, tak až potom jsem si to mohla uvědomit v nějakých 19 letech. A to uvědomění do coming outu, to byla chvilka, nějaký měsíc. Což bylo dost krátký období, ale protože jsem v tu dobu neměla žádný přátele a musela jsem to říct jen rodině, tak to bylo v uvozovkách jednodušší. Ale právě taková další věc, proč jsem si to uvědomila tak pozdě, je ztráta paměti. Cokoliv bylo před 15 lety, si prostě nepamatuju. Takže jsem se později od ostatních dozvěděla, že v dětství ty ženský tendence byly. Vždycky když byla příležitost, třeba dětský divadlo, tak jsem si nasazovala třeba paruky a tak. Mám akorát občasný flash backy na minulost, který víím.

V: Takže vzpomínky na dětství nemáš žádné?

C: Ale jo, třeba na to divadlo ve škole. Tak jsem tam hrála učitelku úplně se vším, s tou parukou a tak. Co se týče hraček, tak moje první hračka byl počítač a tak nějak to začalo doted. Panenky nebo autíčka

mě nikdy nezajímaly. Já jsem vyrůstala na vesnici, kde byly tradiční krojované hody, a to jsem našla fotku sama sebe v kroji. A u těch krojů jsou neuvěřitelně genderované kroje, ten ženskej stojí miliardu effort to vytvořit, zatímco ten mužskej je jen žlutá košile a je to takový simple a nevím, jak jsem na to reagovala, ale vím, že se mě do toho rodiče pořád snažili cpát.

V: Jak se k tobě chovalo okolí v původní roli? Nastaly někdy situace, kdy se k tobě okolí chovalo nepatřičně s ohledem na pohlavní identitu? Jestli ano, jaké?

C: Samý otázky na minulost, o tom moc nemám co říct. Jediný, co mě tak napadá, jsou taneční, tomu jsem se vyhýbala. Kdybych tam šla v tý mužskej roli, to by mě nebavilo oslovovat tam nějaký ženský, to by mi bylo dost nepříjemný. Plus se muset oblíknout do obleku, to bych nechtěla.

V: Pozoruješ změny v chování okolí před a po coming outu? (Rodina, přátelé a ostatní)

C: No, předtím jsem byla neviditelná, potom mě začalo nenávidět 90 % Česka, včetně všech lidí, co jsem znala. To byla docela velká změna. Upřímně jsem na to nebyla moc připravená. Ještě než jsem byla připravená udělat coming out, tak mě jeden čů*** vyoutoval, protože si hledal moje starý zprávy na muni serveru a na discordu, kde jsem psala ještě v mužským rodě. Rozhodně to zničí člověku život, takže by to nedělal někdo jen tak pro zábavu. Pořád mě missgenderoujou, takže před a po proměně tam rozdíl není, ať vypadám, jak chci. Stejně rodiče před cizíma lidma budou říkat, že jsem jejich syn a tak. Jedna babička je po smrti, druhá je crazy a táta se mě snaží donutit, abych ji ještě navštívila, ale musela bych předstírat, že jsem muž, tak jsem řekla, že buď mě akceptuje, nebo mě do konce života neuvidí. Moji rodiče jsou prostě ignoranti, i když jim dám řeknu informace, tak je to nezajímá. To jsou prostě takový těžký decisions, co se dějou často. Z 99 % přátelství mám ženy, a ne protože bych chtěla mít za přátele ženy, ale protože 99 % transfobie jsem zažila od mužů. Od žen jsem obecně nenažila moc špatnýho.

V: Přejdeme k rovině těla. Jaké byly tvoje pocity, když jsi začala hormonální léčbu?

C: Upřímně, očekávání jsem neměla žádný, jenom jsem se modlila, ať neskončím jako tzv. Janča. To je true scam, to znamená trans radikalistka, takže kdo nedokončí tranzici nebo nechce SRS, tak není trans a tak dál. Je to dost častý u žen po SRS. Nevím, jestli je to spojený s tím traumatem z toho hroznýho procesu nebo je to gate keeping, nevím. Jediné, co mě překvapilo, bylo, že to do dvou dnů okamžitě kompletně zabilo libido na asi tři měsíce. Asi za dva měsíce, jak začne růst poprsí, tak jsou ty prsa neuvěřitelně citlivý, spíš bolestivý. Jinak asi není nic, co by mě překvapilo. Pořád se nemám ráda, pořád se chci zabít. (smích) Ale asi vypadám líp, lidi mi to říkaj. Dysforie se naopak zvětšuje, tak že by to tomu nějak pomohlo...

V: Proč myslíš, že se zvětšuje?

C: To je těžká otázka. Nemyslím dysforii konkrétně z mého těla. Kdybych existovala jen s partnerkou tady v bytečku, tak je to oukej, ale jde spíš o to vidět ty ostatní holky. Ale nejen vzhledově, ale co se týče energie, ty vibes. To je těžký popsat. Když si představíš třeba emo nebo alt, to je styl, co se mi líbí.

V: Přinesly hormony změnu ve vnímání sebe sama?

C: Mně hodně pomohlo zpomalení růstu chlupů, protože holit si nohy každé den, to prostě zabere hodně čas, není to vůbec příjemný. Zatímco cis holky mají chlupy na míň místech a rostou jim pomalejš. To je něco, co trvá nejdýl. S vousy třeba nejde nic dělat, to musíme na laser a trpět bolestí.

V: V jednom rozhovoru jsem se dozvěděla, že to máte jako holky těžší, že musíte hlas trénovat, že vám hormony nepomohou. Je to pravda?

C: Jo, hlas je to poslední, co mě štve. Doslova vždycky mě oslovují ve špatném rodě, i když o sobě mluvím jako o ženě. Třeba se mně stalo v útulku, že jsem tam byla v šatech a růžovým respirátorem na obličej a vypadala jsem žensky, mluvila jsem o sobě žensky, a stejně mě oslovovali v mužském rodě. Teď, jak jsem ještě k tomu unavená, tak mám ještě hlubší hlas než obvykle. Je to strašná námaha ho jakoby vytrénovat. Kdybychom byly na rande, tak bych se snažila mluvit jiným hlasem, ale bohužel se jen kamarádka, takže máš smůlu. (smích) Ale není to jen o výšce, je to hlavně o rezonanci. Nejvíc poznáš rozdíl mezi mužem a ženou podle hlasu. Jsou ženy, co ten hlas mají hlubokej, ale mají tu ženskou rezonanci, takže víš, že je žena.

V: Jaký je tvůj postoj k SRS?

C: Jsem proti, protože ty výsledky ještě nejsou tak dobré, aby za to ty negativní stránky s tím spojený stály.

V: A jaké jsou negativní stránky?

C: Třeba nutnost dilatace, vlastně samotná ta operace je neuvěřitelný zásah do těla a je to hrozný risk. Nemyslím, že u toho člověk nutně umře, ale pokud se to prostě nepovede, tak následky jsou po zbytek života. A obecně, já nemám ráda nemocnice a doktory. Poppovat dvě lentilky denně je jednoduchý, ale že bych měla celý ten nemocniční experience zažít, tak to.. se bojím, že dostanu slepák nebo něco, abych se tam nemusela dopravit. Pak jsou tu věci, že se ještě netransplantují orgány, to si rovnou můžeš z Playdough něco vymodelovat a bude to podobný. Transplantace dělohy a vaječnicků, to by se mohlo dělat. Jednou se to povedlo, ale byla to experimentální operace a není to běžná taktika. Ale mohla by být. Upřímně, po tom bych o tom seriózně uvažovala.

V: Ve spojitosti s tím, že bys mohla mít děti?

C: Ne nutně mít děti, ale mít možnost mít děti. Protože mám tak úžasný geny a chci, aby je měl někdo další. (smích) Jakože klidně jenom mít ty orgány, ale přesto mít něco jako IUD (poznámka: nitroděložní tělíčko), prostě i ta sterilizace. Pořád by to byl mnohem lepší pocit.

V: Takže mít to, co momentálně operace umožňuje, pro tebe není dostatečné?

C: Hmm, není. Co se týče té funkce, tak existuje víc druhů, jak to provést. V podstatě použijí část tlustého střeva, nebo použijou tvůj současný penis. Prostě nic není dokonalý. Četla jsem, že v Americe si můžeš říct, co vlastně chceš, aby ti udělali. V Česku to někteří doktoři dělají v jednom tahu a někteří nadvakrát. Nejdřív se nějak udělá, když to tak řeknu, ta díra do těla. Až pak se udělá ta vaginoplastika. Je blbý, že musíš dvakrát na operaci, ale je to jistější, stabilnější výsledek. Oproti tomu, když to uděláš najednou, sice to máš sfouknutý, ale může se stát, že ten výsledek nebude tak dokonalejší. Pak se třeba ještě dělá kosmetická úprava. Ale třeba hloubka se nedá zvětšit. Hlavně kvůli tomu se hodně dilataje, jinak ji ztratíš. Nebo si taky uděláš vaginoplastiku a nemáš tam žádnou díru. Nemusíš sice dilatovat, ale sex s mužem nebude úplně to, co bys mohla chtít. V mém případě je to ale asi jedno.

V: Podstoupila jsi nějaké úpravy/základy těla kromě HRT? Případně plánuješ nějaké základy/operace k úpravě těla?

C: Kdybych se válela v penězích, tak si dám laser na celý tělo. Ale bohužel to je nějakých 200 tisíc, což nemám. Ženský tam mají takový jemný chloupky, to nějakým způsobem jde přežít, ale ty vousy, to bych se nejradši zabila. Už jenom to, že ty se na mě díváš, tak z toho mám strašně špatný pocit. Ale třeba augmentaci prsou ne, to nechám přírodě.

V: Jak je pro tebe důležité oblékání v každodenním životě? Případně make-up. A preferuješ určitý styl oblékání?

C: Ano, šaty. Chci nosit šaty po zbytek života. Líbí se mi a jsou pohodlné. Jediná nevýhoda je, že musím nosit buď silonky, nebo si holit nohy, ale to už snesu. Šaty se mi líbí víc než sukně, protože jsou celistvější a prostě se mi líbí víc. Miluju fancy šaty. Ale třeba miluju plesový šaty. Zatím mám jenom jedny. Vždycky čekám na Lidl, až budou mít nějaký dobrý levný. Ale ty bych chtěla nosit pořád. Líbí se mi styl zpěvačky Sophie z Sophie and the Giants. Teďka budu kopírovat její tetování, tak by se mi líbily její šaty. Jí ukradnu identitu. (smích) Co se bot týče, tak je to na hovno kvůli velikostem. Já mám 43, a ty se nedají jen tak sehnat. Třeba Deichmann má občas nějaký hezký ženský ve velikosti 43, ale jen občas. A já nejčastěji nosím podpatky. Takový podzimní botky. Já teda měřím 185, tak je to takový blbý, ale co se dá dělat. Nehty si vůbec nelakuju, protože nemůžu vystát ten zápach odlakovače. Gelový nehty jsou v pohodě. Ty mi dělala kámoška, než pak přestala být kámoškou, ale od té doby jsem se do toho nepustila. Ony vždycky tak krásně upadly. A když to bylo hnusný, tak sis ho mohla prostě odloupnout a pod tím krásnej čistej nehet.

V: Je pro tebe důležitý makeup?

R: (okamžitě) Jo! Jakože vždycky dávám nějaký makeup. Vždycky když jdu ven, tak si dám nějakou rtěnku. Mám ještě takovou tužku, kterou si to obtáhnu, abych měla hezký takovej ten kopeček, plus to pak vyplním rtěnkou. A používám korektor, abych zahladila ty kořínky těch vousů, který prostě dělají takový ten five o'clock shadow. To je, že když se ráno oholíš, tak v 5 odpoledne už tam máš strniště.

V: A jak vnímáš zákonem danou sterilizaci?

C: Genocida. Splňuje to definici genocidy, a to určitě skupině odebírat možnost mít děti. Důvod pro to není. Jde o heteronormativní společnost. Vem si, že už tu tranzici ti musí schválit lékaři, aby uznali, že jsi žena nebo muž, proč to automaticky neznamená i tu změnu v občance? Musí tam být prostě víc byrokracie a diskriminace, to je klasika v Česku. Musí se ti milion lidí rejpat v životě, to je klasickej český experience. S tím souvisí ta změna jména, že jo. Budu tam mít Chloe Monet, ať si s tím poradí, transfobové.

V: Ale když vidí v občance jméno Chloe Monet, asi by je nenapadlo tě oslovit v mužském rodě, ne? Není pak to M jen formalita?

C: Podle toho se pak řídí úřady, aby mě mohly missgenderovat, nebo v bance třeba. To pak bude „Pane Chloe Monet, nabízíme vám levnější pojištění na auto“. Já už jsem legálně Chloe Monet, ale teďka už tři týdny čekám na novou rodnej list a samozřejmě všechny ty lhůty, co úřady maj, tak se pohybují od 30 do 60 dnů. A vsadím se, že nějaké cističce, co se třikrát rozvedla a zas má jinýho chlapa, to jméno změní rychlejc. Je to další možnost, jak diskriminovat trans lidi. To, že nemám novou občanku, je taky strašně omezující, třeba v bance mám starý jméno a veškerá korespondence, která mi dojde, nebo když něco podepisuju, tak musím starým jménem. Nebo teď jsem podepisovala nájemní smlouvu jménem, který oficiálně už není moje. A je v tom mega chaos a technicky vzato je to neplatný.

V: A může si člověk změnit sám od sebe jméno na neutrální rod?

C: Jo, bude tě to stát dva tisíce, ale můžeš. Třeba v Norsku si zajdeš k automatu na občanky, naťukáš tam, co chceš, hodíš tam selfie z instagramu a rovnou ti to vyflusne novou.

V: A jak vypadá komunikace s institucemi?

C: Velkej problém mám s MUNI, ti jsou hodně hostile. Takže co se kolejí týče, tam by mě hodili s transfobníma Slovákama, co by mě v noci ubodali. A to si nedělám prdel, to je reálný nebezpečí pro trans ženy. Zase chudáky trans muže by hodili se ženama, který by se nemusely cítit moc dobře. Prostě ty problémy jsou všude. Třeba mezi přáteli je to jednoduchý, tak když řeknu, že se chci jmenovat

Evelyn, tak mi tak budou říkat. Ale na MUNI, tam si nemůžu zvolit ani oslovení, takže veškerá komunikace probíhá s missgenderováním. Ale třeba e-shopy jsou fajn, tam si nastavím paní, dokonce i fake tituly. Když to mají e-shopy, proč to nemají ostatní? Jednou se naštvu a každé den napíšu skripta, co je bude mejlovat, že jsem paní. Budu bojovat technologicky. Možná půjdu do jailu, ale to za to stojí. Missgendering by měl bejt trestný. Chtěla bych mít možnost dát přes hubu těm, co to dělají naschvál.

V: A co když se někdo splete?

C: Ne, tak je to v pohodě. Doslova. Neznám nikoho z trans, kdo by měl problém s tím, že se někdo spletl. Třeba na MUNI fóru, kde jsem napsala, že jsem žena a chci být oslovována v ženském rodě, a na to mi někdo odpoví „dobře, pane“, tak je to prostě facku.

V: A je teda povinnost si změnit jméno na neutrální?

C: Ne, můžeš mít jakýkoliv mužský jméno nebo neutrální.

V: Protože Tereze Španihelové se stalo, že si kvůli firmě, kterou měla na své staré mužské jméno, nezměnila jméno na neutrální, a komise jí žádost zamítla právě kvůli tomu.

C: Diskriminace. Už samotná pohlavní komise, to je ještě horší než v Číně rozhodovat, kdo může a nemůže mít dítě.

V: Jaký máš vztah se svým původním jménem?

C: Je to dead name. Kdokoliv ho vysloví, si zaslouží přes hubu. (smích) Samozřejmě, na kontextu záleží, ale tak je to prostě rude, ptát se trans lidí na jejich původní jména. Ten člověk se už tak nejmenuje.

V: Došlo někdy k napadení tvé osoby slovně nebo fyzicky?

C: V Ostravě. Jednou v životě jsem tam byla a stalo se mi to třikrát. Proto jsem zaujatá vůči Ostravě. Tam je taková stezka podél řeky a nějaký týpek měl poznámky „ty vole, to není ženská, to je chlap“, tak jsem ho poslala do háje a on na mě vytáhl nůž. Já jsem šla prostě dál. Pak v další hospodě jsem šla dovnitř zaplatit a nějaké ožrala na mě: „Čau, kočko, co děláš večer?“ a potom si všiml, že jsem ještě měla víc tady tuhle hnusnou část těla (poznámka: odkaz na krk; vousy), tak hned říkal „ty pí**, ty seš chlap v šatech, ty buzerante“. No, tak jsem jenom odešla. Plus potom na Stodolní v těch barech, doslova všichni měla mega hnusný creepy pohledy celou dobu. Takže do Ostravy už se nevrátím. Tady v Brně se nám to děje taky, ale třeba jednou do měsíce.

V: Stalo se ti někdy, že bys byla zvýhodňována díky označení trans?

C: Nikdy. Ale kdyby mě třeba do práce vzali kvůli pozitivní diskriminace, tak je to prostě špatně. Jak bych se pak cítila, jsem chytrá holka, umím programovat a nevím, jestli mě vzali kvůli trans nebo mým schopnostem.

V: Máš nějaký vzor, který tě inspiruje?

C: Asi moje kámoška Moni, random holka z Brna, kterou jsem potkala na Twitteru. Ona je úplně doslova vším, čím jsem kdy chtěla být. Po vzhledové i charakterové stránce. Okamžitě bych vyměnila těla a nazdar. Ona je dokonalost sama, neskutečně jemná, tak bych to popsala. Moje přítelkyně si myslí, že ji kvůli ní chci opustit. (smích) U Sophie kopíruju vzhled, protože to je něco, čeho můžu dosáhnout, ale u tý Moni by to bylo horší, ta je moc drobná.

V: A kdy se cítíš nejvíce žensky? Jakákoliv situace, v něčem společnosti, nějaký vzhled, cokoliv.

C: Když jdu zpívat karaoke v klubu Wild Thing v centru. (smích) Já jsem tak nějak smířená s tím, že jsem škaredá a že se sobě líbit nebudu a díky tomu to tak nějak akceptuju.

V: Je podle tebe nějaký ideál ženy?

C: Jednoduchý pravidlo. Nebýt blbec. Což splňují víc ženy než muži. Muži by rozhodně měli být víc tolerantnější, protože ta toxická maskulinita a hegemonní maskulinita a podobný zkoumaný pojmy, tak. Co se týče třeba cis žen jako jsi ty, tak ti odmala říkají „dávej si bacha, jsou to *** a nechod' večer sama“. Zatímco já strach večer nemám, protože jsem si ho nevybudovala. Nemám problém večer chodit nebezpečnými ulicemi, protože se nebojím, i když bych měla, protože tam statisticky nějaký důvod je.

V: Myslíš, že je to dobře, že se to vštěpuje ženám od malička?

C: Dokud tam důvod je, tak to dobře je. Až problém zmizí, tak by se to mělo přestat učit.

V: A jak to máte doma rozděleno, co se týče aktivit? Nákup, úklid atd.

C: Prakticky vzato, co se týče koček, tak přítelkyně je krmí a já jim vynáším záchod. Podle toho, komu se chce vařit, ta vaří. A úklid máme taky tak nějak rozdělený. Jsou některé aktivity, co já nesnáším víc než přítelkyně. Třeba co se týče chození s odpadem, tak já nesnáším opouštět tenhle byt, tak radši budu umývat koupelnu.

V: Záleží ti na tom, jestli je tvoje partnerka cis nebo trans?

C: Co se týče toho být s tím opačným pohlavím transgender, tak to už je horší, protože my v podstatě čistě logicky.. trans muži se zbavují toho, co my chceme a naopak. A tam je už takový základní nepochopení a naprosto odlišný cíle. Takže proto se moc polárně opačných vztahů nevyskytuje, ale co se týče homosexuálních trans vztahů, tak tam je to přesně naopak. Nikdo ti nebude rozumět líp, protože ty problémy máme stejné. Cis lidi, jakože nechci škatulkovat, ale nevíte, co je to gender dysforie a nikdy to vědět nemůžete. Jako dokázala bych být s cis ženou úplně v pohodě, ale vždycky by tam byla taková malá bariéra, která by bránila tomu kompletnímu pochopení.

V: Panuje mezi trans muži a ženami nějaká rivalita?

C: Ne, to jsem myslela pro hluboké intimní vztahy. My se samozřejmě navzájem chápeme taky daleko líp než s cis lidma. Já mám spoustu kamarádů, co jsou trans. Dokážeme se do nich vžít, i když to nemusí být zrovna příjemný. Třeba pár dní před tebou tady byl jeden trans kluk, o kterém jsem se až po půlhodině dozvěděla, že je trans, protože to mají jednak biologicky, ale i společensky jednodušší v tranzici. Což je další věc, co nás může štvát, ale není to něco, co můžeme změnit, takže proč se s tím člověkem kvůli tomu nebavit. Vyprávěl právě o jeho první menstruaci a jak to bylo hrozný. A prostě i když popisoval zážitek, kterej bych chtěla mít, jako to nejhorší, co se mu v životě stalo, tak přesto bych řekla, že jsem byla schopná to pochopit.

V: A je něco, co je pro tebe u partnerky důležité?

C: Hmm... Já prostě nesnáším basic lidi, jako jsou třeba prodavačka v Kauflandu nebo v továrně. Jejich život je tak neskutečně jednorozměrný. Chci, aby ten člověk měl nějakou osobnost. Což není tak hrozný chtít, aby jeho život nebyl jen práce, televize, spánek a pořád dokola. U vzhledu je mi to dost jedno. Ať má klidně, jak říkají transfobové, penis na hlavě přiooperovanej. To je mi fakt jedno. (smích) Mně se líbí všechny, ať jsou chubby, ať jsou hodně skinny, vysoký, nízký, jakýkoliv vlasy. Kromě třeba morbidní obezity. Jakože i tlustý holky jsou sexy. Sama jsem tlustá a měla bych se zabít. (smích) Prostě že bych přímo preferovala něco, to se říct nedá. To se navíc strašně mění. Ukázala jsem ti jemnou

holku, ale dokážu si to představit s metalovou holkou, co by dokázala mlátit chlapy malíčkem a tak. Mnohem důležitější je svornost. Můžeme žít pod mostem, hlavně, že jsme happy spolu.

V: Cítila jsi někdy tlak, že se musíš přizpůsobit roli ženy?

C: V podstatě každý den. Kdybych si teď na sebe dala mužský oblečení, tak prostě dostanu ty divný pohledy. Takže v tomhle mám strašnou výhodu, že mně se ty šaty líbí. Což je hodně ženský oblečení. Kdybych chodila neutrálněji oblečená a schytala kvůli tomu nějakou poznámku, tak to by bylo hodně špatný. Ale ovlivňuje nás to nonstop.

V: Ale nemají ženy díky feministickým hnutím větší svobodu v oblékání?

C: Ne úplně v Česku. Zním pár holek, co vypadají jako butch lesba a říkají jim „mladý pane“. To bych se zabila, kdyby mi tohle někdo udělal. Takže musím působit ultra femme. Když jdu jednou za čas na nějakou akci, tak si taky vezmu pushupku, abych byla hezčí.

Rozhovor s Riley

V: Co pro tebe znamená být ženou?

R: Hmm, pro mě je to strašně těžká otázka. Já se nedokážu přiřadit ani k jednomu pohlaví. Já vím spíš tak jako ty negativní aspekty toho mužského pohlaví, co se mi nikdy nelíbily. Jakože prostě, v tý mužský části společnosti je taková menší svoboda se projevat a jsou tam dost vysoký nároky, jak se chovat. Třeba není úplně dobrý projevovat emoce, komplimenty mezi muži jsou takový potlačený. A očekávání, že jako muž se budu o všechno starat, že budu hlava rodiny a takový ty všechny věci, co k tomu patří. A s tím se já vůbec nedokážu identifikovat. A když se podívám na druhou stranu, tak jakoby ta svoboda, jak vyjadřovat emoce, jak se oblíkat. Všechno je to takový víc individuální, není to součástí nějaký masy. Tam jsou zase jiný nároky, třeba o sebe pečovat. Ale pro mě je v tom větší svoboda, jak se vyjádřit se jako jedinec. Ale co přesně pro mě znamená být ženou, to nedokážu říct.

V: Kdy sis poprvé uvědomila, že se cítíš ženou?

R: Já jsem si to uvědomila ve 26 vlastně, asi zrovna v den narozenin, kdy jsem jela vlakem a narazila jsem na komunitu trans lidí, kde vlastně to, o čem mluví, tak já se tak cejtím taky, a pak už to šlo docela rychle. Nejdřív to bylo takový, že jsem se bála a nechtěla jsem být trans, protože kdo by to jako dobrovolně chtěl, že. Až pak, když jsem četla článek o depersonalizaci a derealizaci u trans lidí před tranzicí, tak mi to všechno sepnulo. Tohle trvalo asi 5 tejdnu, takový ten questioning. Bylo to jako se podívat do zrcadla a jako by tam byl někdo jinej. A pak už to šlo docela rychle, jako sexuologie, coming out a tak.

V: Byly tam nějaké náznaky už v dětství?

R: Jako jo, třeba na začátku puberty, když se začíná vyvíjet sexualita a všechno okolo, tak si pamatuju, že jsem si často říkala, jaký by to bylo fajn být ženský tělo a nejenom tělo, ale nějak to tý ženský společnosti zapadat. Ale myslela jsem si, že takový myšlenky mají všichni. Což jako, asi každé si řekne, jaký by to bylo mít tělo toho druhýho, ale ne v tý míře, co jsem nad tím přemýšlela. Často jsem měla takový fantazie, že bude nějaký velkej stroj, kam já vlezu jako muž, něco se tam začne točit a změní mi to pohlaví a vylezu jako žena. A po večerech jsem nad tím takhle přemýšlela. Ale tehdy mi to jako nedocvaklo.

V: A měla jsi tehdy nějaké kamarády, kamarádky?

R: Jelikož nejsem extrovert a mám sociální úzkosti, tak jsem měla jen pár kamarádů. Ale navazovat nové kontakty pro mě bylo celý život těžký. Takže jsem se k tomu pořádně nedostala mít nějaký kamarádky. Až dál, ve 25, 26 jsem měla nějakou confidence, kdy jsem nějaký získala, ale pořád je to špatný.

V: Na základě čeho jsi došla k větší sebejistotě?

R: Ani nevím, co jsem měla ty kamarády, tak toho jednoho kamaráda jedna přítelkyně. My jsme se pak začaly víc bavit, ani nevím už jak. A jsem se začala tak jako cejtít, že v ní mám větší důvěru než v ty kamarády, co jsem je znala celý život. A začala jsem cejtít, že tam víc zapadám. Ale nesouviselo to s tím uvědoměním samotným.

V: Měla jsi v dětství nějaké koníčky? Zájem o hračky a podobně?

R: Ty jo, hračky, nějaké čas jsem vlastně ze začátku byla já a o dva roky starší sestřenice, takže jsme často byly spolu. Ona měla nějaký panenky, tak jsem si nějakou dobu hrála s ní s těma panenkama. Pak mi ale spíš rodiče kupovali autíčka. Třeba jestli si pamatuješ, že byly takový koberce, ke byly silnice, tak s tím jsem strávila spoustu času. Ale vcelku celý život mě bavila technika už od útlého věku, a to bych nechtěla úplně genderovat. (smích) Když se pak narodil bratranec, tak jsme hráli zase na vojáčky, takový ty klučičí věci. Já jsem tenkrát nevěděla, co jsou holčičí věci, že jo. Třeba uklízet a vařit. (smích)

V: Jak se k tobě chovalo okolí v původní roli? Nastaly někdy situace, kdy se k tobě okolí chovalo nepatřičně s ohledem na pohlavní identitu? Jestli ano, jaké?

R: Hmm, napadají mě třeba taneční. Já jsem v nich jakože byla, mě to hodně bavilo, to samotný tancování, pak jsem tancovala i ty irský tance. A už tohle samotný bylo v tý klučičí komunitě takový, že oni to nedělali. Ono se o tom moc nemluvilo, ale bylo to skoro jako tabu, že by kluci mohli tancovat, to bylo něco pro holky. Aspoň v tý naší partě teda. Taneční teda byly standard, já jsem pak teda šla ještě do těch pokročilejch, protože mě to bavilo. Tančila jsem asi 4 roky, včetně těch irskejch tanců. U těch irskejch tanců, my jsme pak měli i vystoupení a jeden den jsme měli v Praze vystoupení a v tý naší skupině začátečnicků jsem byla jedinej kluk tam a dostala jsem jiný oblečení než holky. A tohle mi přišlo nepříjemný, že jsem tam byla taková odlišená. Bych radši zapadla a vypadala jako ostatní ty holky.

R: No, součástí toho uvědomění předcházela něco jako deprese a postupně to bylo horší a horší a věděla jsem, že pokud to takhle půjde dál, tak se jednoho dne zabiju. A věděla jsem, že je dobrý s tím něco udělat. A v podstatě to byla buď smrt, nebo tranzice. Ta smrt by samozřejmě nebyla hned, ale třeba po pěti letech deprese. To mě přivádí k smrti kvůli odmítnutí péče. Jdeš třeba k sexuologovi, protože jseš enbi (poznámka: non binary) a chceš nějak vypadat, tak ten doktor tě může odmítnout, protože podle něj enbi lidi neexistují. A ty se potom zabiješ, tak kdo za to může? Million dollar question. Třeba psychologka Černá dělá vyšetření, který předchází samotný tranzici a těm hormonům a ona mi vyprávěla, že tam měla nějakou drogově závislou holku, co chtěla tranzici na muže. Takže tam měla trans muže, tak. A protože tam byly ty drogy, tak ona říkala, že nejdřív se musí vyřešit ty drogy, pak může přijít tranzice. Což může trvat 2 roky. Ona prostě neřeší, že člověk může spadnout do těch drog ve špatný životní situaci, která souvisí právě s tím. Což ale znamená, že co se řeší ta drogová závislost, tak se to může mnohem zhoršit, protože nezačneš tu tranzici, že jo, která by ti pomohla. Je spousta bullshit důvodů, kvůli který ti nemusí povolit tu léčbu. U mě si třeba sexuolog myslel, že jsem transvestita. Protože jsem povídala, že chci vypadat žensky a chci nosit ženský oblečení. Říkal doslova, že co mu tam chodí lidi, tak by si nejrady uřízli genitálie, a tak se pozná trans člověk. Což bylo trochu weird.

V: Jak si člověk vlastně najde lékaře? Není pak velká šance, že ten lékař bude chápat tu situaci?

R: Všichni jsou hrozní, v Česku jsou všichni strašní. Všichni tě znásilní. (Poznámka: vyšetření pohlavních orgánů pohmatem) Třeba Fífková se sama přiznala, že nedrží kok s výzkumem ohledně genderu a pořád si myslí, že je jen muž a žena. Prostě velký špatný. Asi není špatnej Turčan, ale ten tě stejně znásilní. V Praze je prý nějaká, která je napůl psychologka a napůl sexuoložka, takže to není ten případ, že sexuolog ví hovno o psychologii a psycholog hovno o sexuologii. Takže se snaží pomoci, zatímco ostatní se tě snaží od toho odradit.

V: Pozoruješ změny v chování okolí před a po coming outu? (Rodina, přátelé a ostatní)

R: Určitě ne skokově. Kamarádky, co jsem měla, zareagovaly nejrychlejš. Pak jsme někam zašly, a ty mě braly docela už na začátku tranzice, takže tam bylo vidět před a po. U těch kluků, tam bylo vidět před a po, ale negativně. Vlastně po coming outu si z toho některý dělali srandu, a ten kontakt hrozně rychle ustal a teďka jsem si víc než půl roku s nikým z nich nepsala, co jsem je znala vlastně celý život. Takže tam to šlo dost z kopce. Co se týče rodiny, tak to bylo takový postupný s mamkou a ségrou. A nedokážu říct, jak mě vidí. Vyloženě nějaký velký rozdíl v chování tam nepozoruju. Oslovujou mě v ženském rodě. Táta, ten to asi úplně odmítl. Prarodiče, ti vzali asi nejlíp, což jsem vůbec nečekala. Oni se často spletou, ale hned se opraví.

V: Čím myslíš, že to je, že prarodiče jsou otevřenější než taťka?

R: No to nevím. Táta byl vždycky konzervativní, vlastně celá jeho rodina byla. Takže možná je to výchovou, ta hraje velkou roli. Zatímco strana od mamky byla vždycky progresivnější. Myslím si, že jak vychovávali moji mamku a její ségru, tak jsou obě plný empatie. Mamka se po coming outu snažila zjistit si o tom informace, jak to probíhá. Ví, že mi tenkrát posílala nějakou trans modelku tady v Čechách.

V: Jaké byly tvoje pocity, když jsi začala hormonální léčbu?

R: No, moje pocity byly, že chci začít co nejdřív. Prostě to tělo se dál nevratně mění a čím později začneš, tím menší ty efekty jsou. Takže jsem měla pocit, že musím začít co nejdřív, jinak to bude špatně, i když 2-3 tejdny nehrajou roli, že jo. Ale v tu dobu zmatku to byla taková anxiety z toho, jak jsem čekala na rozhodnutí lékařů. Po začátku ten pocit byl takovej, že ze mě spadla ta tíha toho, že ten proces už začal a hrozně jsem se těšila na ty změny, o kterejch jsem pořád četla na internetu. Mně třeba hrozně vadily.. já se stydím o tom mluvit, ale hrozně mi vadily ranní erekce, nebo vůbec přes den. Takže za to jsem hrozně ráda, že to ty blokátory testosteronu zabily. To byl první efekt, za kterej jsem byla hrozně šťastná. Pak si pamatuju, že jsem byla hrozně šťastná z toho, že začaly růst ty prsa. Sice jsem měla větší očekávání, ale nakonec jsem spokojená. A pamatuju si, že hrozný změny byly v tý náladě. První dva měsíce skákaly hrozně nahoru a dolů a brečela jsem skoro každéj den. Což mohlo bejt způsobený i tím, že jsem konečně mohla bejt svobodná, že všechny ty emoce byly umocněný. Tak to najednou všechno povolilo tou tranzicí a po nějakých těch třech měsících se to začalo usazovat a pak ty změny už nebyly tak dramatický. Hodně jsem byla ráda za zjemněnou kůži, že už není taková hrubá. Možná mě trochu překvapilo, jak to mělo vliv na obličej. Jak se vyplnily tváře, to jsem úplně nečekala, že to přijde tak rychle. Tak od půl roku se to začalo měnit.

V: Hormony budeš brát do konce života nebo přestaneš po nějaké době?

R: Musíš do konce života. Pokud si nenecháš ufiknout koule, musíš brát ten Androcur (poznámka: blokátor testosteronu). Ono je víc druhů, ale tenhle je nejefektivnější, ale zároveň největší zátěž na tělo, no. Ale pořád lepší než nemít žádný hormony. Stejně díky globálnímu oteplování brzo chcípne. Tak si to můžeme aspoň užít. (smích)

V: Přinesly hormony změnu ve vnímání sebe sama?

R: Jo, to přineslo hodně sebevědomí. Jakože z 0 na 100, fakt velké rozdíl. Víím, že jsem začala být společenější. Vlastně, s partnerkou jsem se seznámila v době, kdy jsem začala brát hormony, takže to bude rok a půl cca. Vždycky nějaký randění byl hrozně painful proces, prostě. Nevěděla jsem, jak se prezentovat na těch dating appkách, jak mluvit s lidma. A po tý tranzici mi to najednou šlo. Tehdy jsem poznala dost nových lidí a díky tomu confidence boostu s nimi konverzovat a s někým se třeba i sejít. A takhle jsem se dostala k partnerce.

V: Je pravda, že musíte hlas trénovat, že vám hormony nepomohou?

R: To je pravda. To je třeba velký problém v komunikaci, když telefonujeme. Nemáš žádný další návod, jak toho člověka prostě genderovat, tak jediný, podle čeho to posoudit, je ten hlas. No a když já samozřejmě nemám hlas vysoký, tak mě automaticky berou jako muže a oslovují mě jako muže. A někdy i přesto, že používám ženský tvar. I když trénuju ten hlas, tak to hrozně namáhá, ty hlasivky, ty svaly kolem, že jo. Takže třeba půl dne můžeš mluvit hezkým hlasem a pak to začne degradovat a večer už mluvíš prostě... už radši nemluvíš. Ze začátku jsem cvičila hlas snad každý den, takže to i znělo líp žensky. Ale pak jsem zase zlenivěla.

V: Jak se dá vlastně trénovat hlas? Mluvit fistulí nebo tak něco?

R: To je hodně složitá věda. Vlastně všechny svaly simulovat, jak to mají ženy. Mají míň místa v puse, tak to třeba simuluješ tím, že vzadu zvedneš jazyk. Musíš získat dokonalou kontrolu a vytrénovat svaly v krku, aby se ti vlastně ohryzek zvedl. V podstatě, když polkneš, tak se zvedne a ty musíš natrénovat tak, aby byl v té poloze nahoře pořád. To je základ. Pak s tím jazykem, to zmenší objem pusy. A je to strašná věda no, na youtube je spousta videí, jak to dělat. A třeba jsem viděla video, jak kašlat a kejchat, aby to znělo žensky. Ty se můžeš naučit mluvit tak, že tě nikdo nerozezná od cis ženy, ale jakmile kejchneš nebo zakašeš, tak to je ta chvíle, kdy to nekontroluješ. Ale i to se dá nějak natrénovat, ale musíš tím strávit strašně moc času. Hormony s tím nic neudělaj. A operace, co na to existujou, oni ti v podstatě jen oříznou tvůj rozsah. Zvýší, ale oříznou. Takže třeba už nikdy nebudeš moct zpívat, protože by to bylo bolestivý. Já třeba nemluvíím nějak melodicky, nahoru, dolů, ale je o to, že pořád je tady ta možnost mluvit, jak ti kolísá ten tón. Ale po tý operaci se to může hodně zploštit. I s tím trochu souvisí ten ohryzek, jak se dá okrájet. To se jenom lokálně nějak řeší.

V: Jaký je tvůj postoj k SRS?

R: Pro mě SRS.. na začátku jsem si myslela, že tím musím projít. Ge i když jakoby to má nějaký rizika, že to pro mě bude lepší. Ale hrozně jsem se toho bála a nechtěla jsem dělat tu dilataci. Jsem četla, že musíš snad třikrát denně po hodině dilatovat první rok, to je strašný. A ještě jsem si uvědomila, že nemám takovou dysforii ohledně tohoto a že to jakoby nepotřebuju. Ale ta rizika jsou prostě moc velký na to, co člověk dostane. Vyloženě proti SRS nic nemám, když to někomu opravdu dělá psychicky tak špatně, že přejde ty rizika a jde do toho, tak je to v pořádku. Ale já nemám tu dysforii tak velkou, takže pro mě to nedávalo moc smysl. Bylo by to jen trochu lepší a když se podívám do zrcadla ve spodním prádle, tak by to vypadalo líp, no. To je tak jediný, co mě napadá. A kvůli tomu fakt jako nechci podstupovat tu operaci. Samotná vaginoplastika by možná byla ještě něco, o čem bych možná přemýšlela, ale spíš vůbec.

V: A jak vnímáš zákonem danou sterilizaci?

R: Jsme jedna z posledních zemí, co to tak má. Víím, že to kritizujou všechny lidskoprávní organizace a zatím s tím nikdo nic nedělá. A tohle mě hodně štve, protože bych chtěla změnit písmenko na občance, ale tímhle procesem nechci projít, že jo. Ale pak je další otázka, k čemu tam to písmenko vlastně je,

když to nikoho nemusí zajímat. Ale když si vezmeš, zastaví mě policejní hlídka nebo na letišti a já budu mít M v občance, ale budu vypadat jako žena. A co oni s tím? Proč tam nemůžu mít F, když už tak vypadám? Proč ta změna toho písma zahrnuje operativní zákrok do těla u části, která ani není vidět pro nikoho? Je to vlastně moje tělo, do kterého mě stát nutí zasáhnout kvůli jednomu písmenku na občance.

V: Podle vyjádření Nejvyššího správního soudu, že jde o to se vyhnout chaosu, aby muži nerodili děti a naopak. Co si o tom myslíš?

R: To je dost blběj argument, že jo, chaos je v tom už teďka. Máš v dokladech něco, ale realita je úplně jiná. Tohle mi přijde větší chaos než to, že muž rodí děti. Přijde mi to hrozně diskriminační.

V: Podstoupila jsi nějaké úpravy/zátkroky těla kromě HRT? Případně plánuješ nějaké zátkroky/operace k úpravě těla?

R: Podstoupila jsem opakovaný laser na obličej, dohromady mě to vyšlo asi na 25 až 30 tisíc a byla jsem tam sedmkrát. Takže teďka uvažuju o tý epilační jehle, která je na ty jemnější chloupky, protože z toho mám hroznou dysforii. Se musím v podstatě každé den holit. Když si přejeđu rukou po obličej, tak cítím, že je to hrubý a hrozně mi to vadí. A laser už to nevezme, protože jsou světlý, takže musím na tu jehlu, která bolí mnohem víc než ten laser. Ale třeba jsem přemýšlela nad tím trochu poupravit nos, pak jsem se s tím ale smířila. Co se týče prsou, tak nevím, zatím je to docela brzo a ten proces je dlouhý, a ony se ještě změní, takže nemá smysl to řešit. Psala jsem i na nějakou kliniku, kde maj zkušenosti s trans lidma, ale to bych musela vzít si celý den dovolenou, jet do Prahy, nechat tam pětikilo jen za konzultaci, tak se mi do toho nechtělo a přešla jsem to.

V: Jak je pro tebe důležité oblékání v každodenním životě? Případně make-up. A preferuješ určitý styl oblékání?

R: Preferuju spíš unisex oblečení. Vždycky kupuju z dámský sekce, ale ne že by to vždycky vypadalo nějak žensky. Šaty si někdy vezmu, když mám ženštější náladu, když to tak řeknu, ale to taky spíš když je horko, tak je to příjemnější než kalhoty. Ale obecně spíš preferuju kalhoty a tričko, někdy sukni. Ale to je tím, že se necítím úplně žensky, spíš to tak jako plave někde mezi tou nebinaritou a ženským pohlavím. Jak se ten den cejtím no. S botama to mám ještě dobrý, mám totiž 42, což je poslední velikost dostupná v obchodech. Podpatky nosím hlavně v zimě, ale jen do 5 centimetrů, nic velkého, nějaký lodičky bych asi nedala. Hlavně se mi to ani nelíbí. Ale já se chci hlavně vyhnout fast fashion prostě. To mi teď připomnělo, že jak jsem si kdysi vzala takovou tu klasickou podprsenku s koticema a jak jsem měla na sobě košili, tak mi to zvěšilo poprsí a mně to přišlo nepříjemný. V ten den jsem se zrovna necítila žensky, spíš neutrálně. Ale to jsou zase jiný dny, kdy bych nechtěla vypadat jako žehlicí prkno, takže jsem ráda za tu podprsenku, že to trošku zvýrazní. Makeup jsem používala hlavně ze začátku tranzice, to mi pomohlo vypadat ženštěji, i přes ty mužský rysy v obličej. Přes korunu jsem zlenivěla dost. (smích) Občas si dám linky třeba. Ale i ten korektor tam, kde jsou ty chloupky vidět, nebo nějaký nedokonalosti tu a tam. Ale třeba si lakuju nehty.

V: Jak vypadá komunikace s institucemi?

R: S bankou jsem hodně bojovala. Po změně jména jsem tam naskenovala občanku a vyplnila jsem tam F jako žena a oni mi to vrátili, že musím zaškrtnout, že jsem muž, když tam mám M. Tak jsem to musela vyplnit, protože banky se nemůžu zbavit, že jo. Takže když mi posílají marketingový mejly, tak první slovo je Pane. A je to prostě úplně nepochopitelný. Operátor taky. A teď ještě, když já se necítím úplně žensky, tak bych chtěla, aby v tý komunikaci nebylo ani to Paní, ale třeba moje jméno.

Ted' mám v občance Míša Horáků, ale za pár měsíců budu mít Riley Horáků. Technicky vzato mám nelegální jméno. Matrika říká, že to můžeš mít a matrika ti to povolí, ale zákon říká, že nemůžeš. Oni mají příručku od Knapový, kde je seznam neutrálních jmen a těch zdomácnělých, a z toho si můžeš vybrat. Tak jsem si vybrala Míša, protože jsem chtěla být Michaela a tohle je tomu nejbliž. Ale až teďka po roce jsem se dozvěděla, že nesmíš mít zdomácnělý jméno na občance. Takže technicky vzato mám nelegální jméno. Ale vždycky mě štvalo to ů na konci, proto si chci změnit příjmení a chci zvolit „Haar“, podle kterýho nepoznáš ženský nebo mužský rod. Nebo tenkrát jsem musela dělat smutný oči na průvodčího, když jsem si kupovala tu In-kartu, kam jsem vyplnila nový jméno, ale ještě jsem neměla občanku, což jsem potřebovala na ověření. Už jsem to měla zaplacený, ale nemohla jsem jim žádnou občanku dát. Takhle jsem jezdila z Plzně do Brna a pokaždé jsem musela vysvětlovat, že ještě nemám občanku, protože to ještě úřady neudělaly.

V: A je teda povinnost si změnit jméno na neutrální?

R: Není. Na začátku o tom můj sexuolog mluvil tak, že jsem měla pocit, že je. Ale není. Ale kdo by chtěl mít mužský jméno při tranzici. Je to to nejlepší, co můžeme mít, co nám stát dovolí.

V: Jaký máš vztah se svým původním jménem?

R: Tomu se obecně říká dead name. Je to prostě hrubý, když tě tak někdo záměrně osloví. Potřebovali bychom tady nějaký zákony proti hate speech. Je to jako kdybys nějakému černochovi řekla to slovo na N. Taky to nejde, prostě. Když mě někdo zmlátí za to, že jsem trans, tak to bude klasifikovaný jen jako zmlácení, ale ne jako hate crime.

V: A setkala ses někdy s fyzickým nebo slovním napadením?

R: No, třeba nedávno. Nějaký ožrala po mně chtěl zapalovač a najednou říká „jé, ty seš chlap“. A nenechal se moc odbýt. A on furt otravoval. Musím si radši pořídit pepřák. Nebo když se někde bojím, tak si dám klíče mezi prsty. Tak jsem s nimi chodila i běhat. Abych toho někoho když tak praštila a mohla utéct. Ale asi dvakrát se mi stalo, že mě někdo viděl už jako ženu a měl dost takový ty sexistický poznámky, cat calling a tak. Jako, to je taková zvláštní validace. Sice mě viděl jako ženu, ale takový ty nechutný pohledy.

V: A jak ses u toho cítila?

R: Hrozně. Jakoby špinavě. Jako objekt, jako věc. Jako by na mně něco ulpělo a musela jsem se jít hned osprchovat, tu špínu ze sebe dostat.

V: Stalo se ti někdy, že bys byla zvýhodňována díky označení trans?

R: No, nikdy se nedozvím, jestli mě do firmy vzali kvůli mým schopnostem nebo kvůli tomu, že jsem trans. Pracuju čerstvě pro IT firmu, která je hodně pro gay, pro trans a tak. Ale mám tam teďka pozitivní feedbacky, takže to spíš potvrzuje to, že mě vzali kvůli schopnostem.

V: Máš nějaký vzor, který tě inspiruje?

R: Co se týče vzhledu, tak mně se hrozně líbila ze seriálu Sense8 ta Tuppence Middleton. A pak taky z kapely Teřana Šmajlkuková z kapely JINJER. Její styl se mi taky hodně líbí. Oni hrajou nějaký metal core, takže je taková temnější, potetovaná. Co se týče osobnosti, tak se mi hrozně líbí Adéla Horáková, ta právníčka z iniciativy Jsme fér. Je sebevědomá, jde za těma právama pro LGBT komunitu.

V: A kdy se cítíš nejvíce žensky? Jakákoliv situace, v něčem společnosti, nějaký vzhled, cokoliv.

R: Já se cítím nejvíc žensky, když se oblíknu, když někam jdu. A těsně předtím, než odejdu, když se podívám do zrcadla, tak si připadám hezky. A pak jdu ven a tam vidím všechny ostatní ženy a najednou už se necítím tak žensky. To je ta dysforie, proto žijeme v naší bublině. Takže když to porovnám s ženami, co vidím okolo, tak se necejtím tak žensky.

V: Je podle tebe nějaký ideál ženy?

R: Já si myslím, že to platí pro obě pohlaví, že by se neměla učit tradice a stereotypy. Měla by se vést k tomu, aby mohla být sama sebou. Aby muži prostě se nesnažili skrývat emoce, což často dělají. A ženy třeba, aby se nebály nějakých aspirací a cílů v životě, než bejt tady pro muže, když to přeženu. Pořád si říkám, jak bych ráda viděla víc žen v politice, kde jich je aspoň v Česku málo. Aby ta power balance, aby ty pohlaví byly prostě rovnocenný v tomhle.

V: A jak to máte doma rozděleno, co se týče aktivit? Nákup, úklid atd.

R: Snažíme se, aby to bylo equal. U rodičů to bylo hodně binárně rozdělený. Nechci mluvit špatně o lidech, co tady nejsou, ale oba pracovali a táta, ten prostě přišel z práce a čekal, že se o něj mamka postará ohledně večere a on, že už bude mít chill. A mamka se o tu domácnost starala skoro výhradně. Měla jsem třeba jednoho kamaráda, který čekal, že když si najde holku, tak mu bude vařit, uklízet a bude s ním mít sex, a to bylo jediný, co od ženy chtěl. Taky že s ním pak žádná dlouho nevydržela. On byl takovej ten hospodskej povaleč, co měl pivní pupek. Ale vždycky dokázal nějakou holku sbalit, aby se s ním vyspala, a tak to dělal dokola a dokola. A mezitím měl tu jednu holku doma nastálo. To byl takovej nejlepší příklad toxický maskulinity, jakej jsem kdy viděla.

V: Záleží ti na tom, jestli je tvoje partnerka cis nebo trans?

R: Já si myslím, že bych měla ještě horší dysforii, kdybych byla s cis ženou. Protože ona by byla ten goal, kterej bych chtěla a věděla bych, že na něj nemůžu dosáhnout a pořád by mi ho něco připomínalo.

V: A je něco, co je pro tebe u partnerky důležité?

R: Co se týče vzhledu, tak je mi to jedno. Dřív jsem si myslela, že nejsem čistě na holky, ale to bylo rostě součástí objevování genderu, tak to bylo i objevování sexuality. A před tou tranzicí si myslím, že mě skutečně přitahovaly obě pohlaví a že jsem se identifikovala jako pansexuálka chvíli. Ale během tý tranzice se něco změnilo v tom nastavení. A to je právě další věc, co mě překvapila. Četla jsem o tom sice už předtím, ale stejně. A to je zlepšenej čich po tom estrogenu. A tím právě mi začali bejt pachově nepříjemní muži. Takže upadl zájem randit s klukama. Před tranzicí jsem s jedním klukem chvíli randila, což už tenkrát byl u kamarádů problém. Ale během tý tranzice to upadlo, takže jsem čistě na holky, ale zařadila bych do toho i nebinární osoby. Jinak, co se týče vlastností, tak jsem ráda, když je mi člověk blížkej nějakýma zájmama.

V: Cítila jsi někdy tlak, že se musíš něčemu přizpůsobit roli ženy?

R: Já jsem vždycky měla pocit, že se ode mě očekává vypadat co nejvíc žensky, chovat se co nejvíc žensky. Ale před tranzicí to samý, že jsem se musela chovat a musela jsem vypadat mužsky. Až teprve nedávno jsem si řekla, že za prvý se necítím dobře, když se snažím nacpat do tý škatulky co nejdál na tom spektru. Tak to prostě teďka mám tak, že se oblíkám a chovám, jak chci. A Je to takový osvobozující.

Rozhovor s Tomášem (T)

Výzkumník (V)

V: První otázka zní, kdy sis poprvé uvědomil, že jsi mužem?

T: No, tak to bylo v podstatě v dětství. Byly tam náznaky, když se zpětně ohlídnu, tak to bylo třeba ve školce. Ale to si samozřejmě člověk neuvědomuje v tu chvíli, to vidí až zpětně. Někdy ve 13 letech jsem to začal řešit a začal jsem si zjišťovat, co to jakoby je a že to vůbec existuje. Protože ty informace tehdy nebyly tak na očích. Dneska to člověk zadá do googlu a všechno mu vyjede a dnes je vše dostupnější a není to takové tabu.

V: Jak ses s tím vyrovnával? Bylo pro tebe okolí podporou?

T: Jo, naprostou. Samozřejmě takhle, první jsem to řekl mámě v těch 13 letech, a ta se s tím v tu chvíli nedokázala smířit a řekla mi, ať jsem třeba s holkou, že s tím nemá problém, ale v tu chvíli jí to přišlo proti přírodě. Pak časem, když jsem jí řekl ty informace, tak dneska je s tím v pohodě, ale tenkrát si řekla, že jsem v pubertě a že z toho vyrostu. Ale když jsem jí to řekl znovu ve 21 letech, tak si řekla aha, tak to jsme měli řešit už tehdy a nebyl by s tím dneska žádný problém.

V: Jak jsi trávil svoje dětství? Jaké koníčky, styl oblékání apod. jsi preferoval?

T: Určitě autíčka, panenky byly spíš takový boxovací pytel. Jsem sportovně založen, věnoval jsem se všemožným sportům. Fotbal jsem hrál, na bruslích jsem hodně jezdil a tak. Nikdy jsem neškatulkoval panenky a autíčka jako holčičí a klučičí, mně to bylo jedno. Mně se auto prostě líbila, baví mě to dodnes. Prostě se mi líbilo, jak to jezdí a tak. Panenky mě prostě nezajímaly, česání a tyhle věci, to ne. Ale co se týče oblékání, tak máma ze mě chtěla princeznu, takže v dětství mám hodně fotek v šatečkách. Kecat jsem do toho máma nemohl, ale máma mi říkala, že jak jsem byl sportovně založen, tak jsem měl argumenty typu "v šatech přece nemůžu běhat". Jednou mě oblíkla do šatů a já v nich hned šel ven a záměrně jsem se umazal, takže jsem se pak logicky musel převlíknout do kraťas, ve kterých můžu volně běhat (smích).

V: Jak se k tobě chovalo okolí s ohledem na tvou pohlavní identitu?

T: Já jsem měl obecně problém, že jsem byl jakoby jinej, že jo, takže ty problémy tam byly. Třeba na střední, já jsem měl blíž ke klukům, ale ti se se mnou zas tolik bavit nechtěli, protože tě prostě nevezmou mezi sebe do party. Každým rokem jsou sice informace dostupnější, ale tehdy ještě to lidi spíš brali, že jsi prostě na okraji společnosti. Nezapadal jsem vůbec. S holkama jsem kamarádil a vlastně na základce jsem si našel první přítelkyni, která mi právě pomohla zjišťovat informace a takhle. Kdyby nebylo jí, tak asi ještě hledám smysl života. S tou tedy už nejsem.

V: Pozoruješ nějaké změny v chování okolí před a po proměně?

T: Co se týče reakcí blízkých lidí, tak ti mi to přejou. Třeba včera jsem se viděl s kamarádkou a ta mě viděla třeba po roce a půl a říkala, že mi to hrozně přeje a že vypadám dobře a takhle, což je to nejlepší, co člověk může slyšet. Protože se mi podařilo, co vlastně celý život chci. Co se týče cizích lidí okolo, tak jsem s tím měl problém předtím, vzhledem k tomu, že ten hlas se mi změnil až teď, tak to spousta lidí vnímala. Třeba na Andělu je hodně lidí, co prostě mívají kec, takže se mi stalo, že měli hloupý řečit "ty seš teda holka nebo kluk?", ale já jsem flegmouš, takže mě to nevyhodilo z míry. Já se s těma věcmi dokážu vyrovnat v pohodě. Jsem fakt rád, tže jsem takovej, jaký jsem a že mám tu podporu v rodině. Takže jsem rád za to, jak to všechno vnímám.

V: Jaké je tvé stanovisko vůči hormonální terapii a operativní změně pohlaví?

T: Já si myslím, že kvůli tý disphorii člověk chce tu změnu, minimálně ten hrudník člověk potřebuje - v hlavě to potřebuje. Takže u většiny lidí je to první krok. To, co určuje, jak ho lidi okolo vnímaj, protože to je prostě vidět. Jako takhle, já bych sterilizaci volil, i kdyby nebyla potřeba, protože já nepotřebuju

orgány. Chlap prostě tyhle ty orgány nemá, aby mohl rodit děti. Ke zmrazení vajíček mě k tomu přemlouvala máma, já jsem se pro to nerozhodl. Za první mi to přijde dost drahý. Jasně, je to investice do budoucna, to chápu, ale přijde mi to, že to je taková připomínka toho, co bylo a co vlastně nejsem. Samozřejmě jde o tu genetiku, že by to dítě bylo moje, ale furt je to takový zvláštní a neumím si to představit. Zvažoval jsem to chvíli, ale právě mi to přijde jako připomínka toho, no. Ohledně sterilizace mě spíše štve, že to je nutnost a že jsme k tomu nucený, abychom to podstupovali, abychom byli úředně muži/ženami. To mě štve. My jsme vlastně jeden z posledních států, který to vyžaduje. A proč? Pak prezident se k tomu vyjádří, že je to něco, co mi vlastně neudělá dobře. To je na úplně jiný bázi než sebepoškození. Člověk se necítí dobře ve svém těle, chce operaci podstoupit. Já bych sterilizaci stejně podstoupil, ale štve mě ten princip, že jsme do toho nucený. V září se chystám na sterilizaci. Dál určitě jít neplánuju, protože operativní změna pohlaví a modelace orgánů v ČR nemá žádnou úroveň a v zahraničí je to poměrně drahá záležitost, takže třeba možná někdy časem. I kdyby byly finance.. je to hodně velké zásah do těla. Mně by se nejvíc líbilo, kdyby uměli udělat transplantaci, ale to se snad povedlo jen jednou v Thajsku.. a normálně to bylo funkční. A ton už je velké pokrok. V tomhle je Thajsko hodně pokrokový, tam člověk neví, koho vlastně potkal (ženu, muže). Kdyby to mělo nějakou úroveň, tak bych do toho asi šel. Ale v ČR je problém, že to hraje pojišťovna a v zahraničí ne. Takže člověk samozřejmě volí to, kde to má zadarmo, protože je to v podstatě léčba, aby se člověk cítil dobře, takže to chápu. Ale zas když to chce mít člověk kompletní, tak se některý části musejí doplácet (varlata). Ale jak říkám, je to hodně velké zásah a nevím, jestli bych do toho šel. Jsou to myslím tři operace. První je, že to vymodelujou z kůže a přišijou to tam, ale nic se jakoby nemění. Je to použitelný až po druhé operaci, mezitím to tam prostě visí, takže za mě skoro zbytečný. Jako dobře, po té sexuální stránce a tak, ale jestli není ani funkční.. Oni to možná napojují na nějaký nervy a stimulují to elektrošokama a každému se to chytne jinak, přece jenom je to kůže, ale není to plně funkční. Ve srovnání s holkama, nám toho pojišťovny víc platí, protože mastektomie je hrazená pojišťovnou, ale holky si musejí prsa a vousy platit samy, protože to do toho léčení nespadá. A operaci dole mají podle mě snazší a je to víc věrohodný a funkční. Se splynutím ve společnosti nemám problém, ale holky to mají ze začátku těžší, protože u nás je hned ze začátku vidět každá změna, jakmile se změní hlas, třeba po půl roce už byla ta změna, že si člověk řekne wau. U nich je to takový, že musejí trénovat ten hlas, u nás je to takhle snazší. A myslím si, že pro nás je to snazší, protože podle mě i gaye bere společnost hůř než lesbičky. Nevím proč, možná proto, že jsou něžnější pohlaví. Možná kvůli feministickému hnutí. Pro nás je to jakoby sazí se začlenit mezi ty kluky, než u těch holek mezi ty holky. Ale zase holky to mají lepší, žít plnohodnotnej život. Ale zase u nás záleží, co od toho člověk jakoby chce. Pokud chce tu kompletní operaci a i tu operaci, kterou já třeba nechci, tak pokud to třeba není nakonec funkční, tak je to třeba zas takový, že člověk je z toho špatnej. Když od té proměny člověk očekává, že to bude bomba, tak může být třeba i zklamanej. Z celkovýho pohledu to máme asi stejný. Třeba Tereza Španihelová, na tý by to člověk nepoznal. Má nádhernou postavu, je to pěkná holka.

V: Ta mě shodou okolností přivedla k výzkumnému tématu. Říkala, že kdysi byla automechanik, ale po proměně si auto spravovat nebude, protože teď je žena.

T: No jasně, já chci taky dělat jakoby chlapský práce, než doma uklízet a takový ty věci. Je to těžký, protože proti tomu se dneska hrozně bojuje, protože jsou lidi, kdy ženská je domácí puťka, co má rodit děti. Přijde mi, že to víc propagují ty kluci. Já neuklízím úplně rád, ale myslím si, že bychom na tom měli být víceméně stejně. Když bude chlap sám, tak se o sebe taky postará, tak proč by to nemohl dělat, když bude s holkou. Ale není to o tom, že bych se u toho cítil míň chlap, prostě se mi do toho nechce. Ale zas doma výhradně vařím já třeba. Na tohle mám názor, že lidi by si měli být rovný. Když auto umí opravit chlap, tak ho opraví chlap, když ženská, tak ho opraví ženská. Taky se nevyznám ve všem. Když to přítelkyně bude umět líp, tak ať ho opraví. Kasu jsem doma vždycky držel já, protože ona s penězma neumí zacházet. Co se týče mateřský, tak proč by chlap nemohl být na rodičovský

dovolený? Já si myslím, že hlavně chlap by měl zabezpečit rodinu, ale pokud třeba ženská vydělává víc, tak by se na to měl brát ohled. V tu chvíli je vyšší plat rozhodující, protože mateřská je skoro nic. A já bych doma s dětma třeba byl, mně by to problém vůbec nedělalo.

V: Jaké jsi měl pocity při hormonální léčbě?

T: Člověk se hned pozoruje, ty změny byly rychlé. Člověk sleduje změnu tónu, každý chlup. Já jsem měl rok života, kdy jsem na sebe v podstatě koukal jen do zrcadla a jen jsem se poslouchal. (smích) Hodně jsem to sledoval, protože člověk když v životě něco chce, tak když už se to blíží k tomu, po čem touží, je to příjemný sledovat tyhle změny. Viděl jsem nejvíc změnu hlasu a tělesný proporce, co se začaly hodně měnit. Svaly se začaly rychle rychleji tvořit. Né, že by to na mně bylo vidět, ale.. A taky to, kdy člověk čeká na ty vousy, to byly takový ty vyhledávaný vousy. To byly ty změny, na který jsem čekal jako na smilování. S ukládáním tuku jsem jsem vždycky válčil, ale vzhledem k tomu, že jsem na tý proměně asi rok a půl, tak ty změny jsou nutné provést i ve stravě a životním stylu. Ty hormony tomu pomáhají, ale musí tomu člověk pomoci a i úpravou stravy. Ale to je stejný u ženských i u chlapů. Ty kosti třeba začnou jít víc vidět. Cvičit jsem začal už předtím. Snažím se celé tělo, brát od každého kousek. Mám na to program, takže cvičím převážně doma podle programu Transformers. Je to občas těžký na tu udržitelnost. Mám problém ukočírovat svoje chutě.

V: Přinesly hormony změnu ve vnímání sama sebe jako muže?

T: Já jsem se tak vnímal celou dobu. Samozřejmě to pomohlo cejtít se líp a jakoby sebou. Obrací se to do podoby, která je vytoužená. Člověk se hned začne vnímat pozitivně a začne se mít víc rád.

V: Jaký vliv má SRS na vnímání sebe sama? Cítil by ses líp, kdyby tam dole bylo něco navíc?

T: Já už se sám o sobě cítím líp, protože mám po tý mastektomii, takže až budu mít po tý hysterektomii, tak to bude zase o kus blíž. Ta finální verze, kdy už nebudu mít pocit, že mám něco, co bych mít neměl. A ty změny nebyly kvůli okolí, ale kvůli mně samotnému. Okolí mi říkalo, že prsa nebyly vidět, ale mě to štvalo a podle mě to bylo vidět. Musel jsem nosit binder. Třeba tohle triko bych si na sebe tehdy nevezl. (pozn.: bílé poloprůsvitné upnuté triko)

Nejde o okolí, že prsa jdou vidět, jde o můj vlastní pocit. Dejme tomu, že faloplastika se dá do jistý míry nahradit tzv. protézou. Už to vyráběj i na čůrání ve stoje apod. Já si myslím, že to není taková nutnost. Přijde mi, že ten dolejšek se dá vždycky nějak vyřešit, třeba vycpávkami. Ale dokážu si představit, že v sexuálním životě to může být problém, když to chybí. Když je žena heterosexuální a je na něco zvyklá a něco potřebuje víceméně a pokud člověk nechce podstoupit faloplastiku, tak to může být problém. Já byl s přítelkyní zhruba 8 let, takže tehdy jsem jí to říkal, že na to časem dojde. Tehdy jsem to ještě nemohl řešit kvůli tý mamce a tak, ale věděla, do čeho jde. Ale já si myslím, že je spíš na holky, což je vlastně důvod, proč my spolu asi nebudeme, protože si myslím, že ta proměna je v procesu. Jsem realista, člověk neví, co čeho jde a ten partner se mění, takže je to těžký říct, "jo budu tady s tebou", ačkoliv neví, s čím bude žít. A nemám problém jít jí z cesty, jakmile si uvědomí, že chce být holkou. Jsme dospělí lidi, než abychom se oba trápili, že mě nebere takovýho, jaký jsem. Jakmile začly ty změny, tak se to v ní začalo nalamovat a podle mě fakt potřebuje být s holkou.

Podle mě jsem dřív dospěl, protože člověk to musí mít v hlavě v pořádku, aby šel do takovýhle změny, aby to unes. Já se teda nesešel s nepochopením, ale myslím si, že pokud to má člověk v sobě srovnaný, tak to dokáže podat správně okolí. Takový lidi spíš nemají problém s okolím. Ale názor lidí se netvoří na základě toho, jestli je někdo trans nebo ne. Snažím se prostě vystupovat co nejnorněji, co to jde. A ještě se mi nestalo, že by mě někdo hejtil.

V: Jaký máš názor na LGBT komunitu?

T: Já se nestydím, že jsem si tím vším prošel, nemám problém o tom mluvit. Ale řešit to tak často jako Terka Španihelová, tak by mi to šlo taky krkem. Ale zastávám názor, co řekla, přijde mi to logický. Jakmile mám M v občance, jsem muž, proč mě pak bude někdo označovat jako trans? Proč bychom tam měli zapadat? Když procházíme proměnou, tak to chápu, protože má třeba podporu v té komunitě, ale jakmile je vyléčená, nechápu, proč by tam měl být zařazovaný. Třeba při roky po operaci už jsou v té roli, ale stejně jsou furt označovány jako trans. Mně to ani nevnadí, ale neztotožňuju se úplně s trans označením.

V: Plánuješ nějaké doplňující zákroky a úpravy těla?

T: Ne, vůbec. Už tak jsem měl problémy s matektomií, praskly mi cévy. Takže mám strach z té druhý operace. Nenechám do sebe zbytečně řezat. Ani transplantovat vousy, to vůbec.

V: Jak je pro tebe důležité oblékání v životě?

T: Nemám žádný konkrétní styl oblékání, mám rád ležérní oblečení, abych se prostě cítil dobře. Ale klidně si na sebe vezmu růžové tričko, nedělá mi to problém. Jediné co, tak bych si na sebe už nikdy nevezl šaty nebo kilt.

V: Jak vnímáš změnu jména na neutrální?

T: No je to povinnost kvůli komisi, protože k tomu může přihlídnout. Nemůžeš si dát mužskej tvar. Takže buď zůstat s tím ženským, což je pro mě nežádoucí. A nebo v mém případě to neutrální jméno pomohlo se v té roli jakoby zakořenit. Jméno jsem si změnil při nástupu na hormony, protože mám pocit, že to dřív nejde. Já jsem k tomu potřeboval papír od sexuoložky a donýst ty dokumenty. Jinak jsem nezkoumal, jak je vlastně je a jak je to teďka, protože už to mám za sebou a už mě to nezajímalo.

V: Setkal ses někdy s předsudky vůči tvé proměně?

T: Většinou ne. Jakože, stalo se mi, že třeba známí kamarádů to nesnášej dobře obecně. Když se bavěj o tomhle tématu, tak spíš ty starší maj nějaký poznámky, ale samozřejmě jsou i mladí lidi. Třeba včera jsem se bavil s kamarádkou, že o mně mluvila s jejími kamarády. A ti říkali, že mám mluvit normálně, že jsem jakoby holka, že jo. Ale takovejhle člověk mě nemůže naštvat nebo vytočit, vůbec. Fakt se s těmahla věcmi nemám potřebu zabírat. To mě netrápí. To, kteří jsou rozumní a dokážou se na to podívat ze všech úhlů, tak nemají potřebu nikoho konfrontovat.

V: Když se s někým seznámíš, máš potřebu mu o tranzici říkat? Případně po jak dlouhé době?

T: Já se dlouhou dobu neseznámil s někým novým, takže nevím no. Asi záleží, taky mu to nemusím říkat vůbec, ale třeba časem. Ale není to jako potřetí ven a hned bych to říkal. S nějakou potenciální partnerkou jsem si to říkal už kolikrát, jak by to bylo. Tím, že jsem měl 8 let partnerku, tak jsem to neřešil, ale napadlo mě to. Člověk si říká, jak bych to..., kdyby náhodou. Jako neumím si to představit a nevím, jak bych jí to vysvětlil, jestli bych jí to hned řekl. Ale nejdřív bych asi poznal toho člověka. Taky se může stát, že ti ta holka nedá vůbec šanci a přitom si můžete jakoby rozumět. Já chápu, že pro někoho je to stopka, ale myslím si, že je větší šance, když tě pozná, tak by byla schopná si na to zvyknout a třeba to zkusit. Myslím si, že když to řekneš na začátku, tak je to bez šance. Kamarád měl tehdy taky partnerku a na začátku jí to neřekl hned, ale s odstupem. A taky by spolu nebyli, kdyby jí to řekl hned. Nevnímám to jakoo handicap, ale nebudu s někým kdo to nebude tolerovat. No, tolerovat je takový špatný slovo. Ale když by s tím nedokázala žít, tak prostě nic.

V: A dokážeš si představit, že bys byl s trans ženou?

T: (okamžitě) Ne, ne. Jako proti nim nic, ale přijde mi to už překombinovaný, víš. Ony můžou bejt fajn, ale třeba Terka (pozn. Španihelová) je fajn, ale v ní se ta ženská nezapře. Jakože ona je jako hrozně hezká holka, jo, má perfektní postavu, stará se o sebe, no. Jako mně by asi nesesla tím, jaká asi bude v životě. Řeší zase ty holčičí problémy, jakože jí napadají hejteři na instagramu, že není dost ženská a stejně bude vždycky kluk a takový nesmysly. Ale jako nedokázal bych to asi. Ale teda ne pro to, že má za sebou to samý co já, ale.. nevím no, třeba i jo. Já fakt nevím. Protože jiné trans holky neznám. Zním akorát trans kluky. Ale zas to nebudu soudit, když žádnou vlastně neznám, že.

V: Myslíš, že když se dostanou do té nové role, tak mají větší potřebu dokazovat si, že jsou žena?

T: U nás je to podle mě stejný, u chlapů. Já mám pocit, že kluci mají větší potřebu si něco dokazovat než holky. Já to tak vnímám, co znám třeba chlapy, tak vidíš dnes a denně, že se nade mě povyšuje, že si chce nahonit ego. Asi se cejtí míň chlap. Ale to dělaj mezi sebou, to nedělaj přímo přede mnou. Možná se prostě cítí ohrožení, protože je ženský v podstatě nepotřebujou. Dneska máš ženský, co jsou plně samostatný, finančně nezávislý, na plození dětí je nepotřebujou. To vidíš třeba u těch mačo chlapů, jak maj u sebe nějakou barbínu, princeznu. Má vedle sebe chlapa, co udělá všechno, že jo. Aby se cejtili líp.

V: Stalo se ti někdy, že jsi měl naopak nějakou výhodu díky označení trans?

T: Nějaký výhody asi ne. Teď se třeba hodně řeší nějaká ta soutěž ve wrestlingu, kde chtěla soutěžit male to female žena. Jako za mě, ať soutěžej, ale přece predispozice mají jiný než ženská. Jakoby ty buňky vyrůstaly do nějakýho věku jako muž, chápu, že se cejtí jako žena a že žije jako žena, s tím jsem v pohodě, ale co se týče toho, že soutěží v ženský kategorii.. Když vezmeš, že by běhali, tak chlapi jsou rychlejší, skáčou dál, jako je to tak. To se zatím teda nepovolilo, ale nechci kecat. Ale přijde mi to nefér.

V: Setkáváš se někdy s předsudky, jak by měl správný muž vypadat?

T: Jako jasně, občas prohoděj "tak teď se chováš jak ženská" a "takhle se chlap nechová". Tak jako co, mám praštit ženu, bouchnout do stolu a říct "takhle to bude"? Nebo jak se chová chlap? To, že je muž citlivější a druhý bude agresor a to je normální? Ale je to spíš výjimečný, než aby to bylo pravidlem. Ale stane se no. Ale spíš dřív, dneska už moc ne.

V: Máš nějaký vzor, co tě inspiruje?

T: Jediný co, tak mě napadá film, který na mně nechal silnej dojem. Myslím, že Kluci nepláčou. To si teda pusť. Je to o klučínovi, jakoby, že jo. A žije v době, kdy to není přípustný. A začne si s nějakou holkou a nekomu se to nějak nelíbí. Viděl jsem to hodně dávno, to jsem hledal filmy o trans a takhle. A tam právě to bylo takový hodně, že jsem měl strach, aby mě to taky nepotkalo, protože on se nakonec zastřelí nebo jeho někdo zastřelí. Ale ve vesnici, kde to nikdo nebere a tak no, takovej složitěj děj pro toho kluka. Ale je to zajímavý, jinej pohled na tu věc, že to nemusí být nějak růžový. Jsem třeba ve skupině na facebooku, kde to lidi řešej, že neví, jak to říct rodičům a takhle. Ale neznám nikoho osobně.

V: Jsou situace, kdy se cítíš vyloženě mužně?

T: No, třeba když mám čerstvě ostříhaný vlasy, nebo když posiluju. to jde ego nahoru s každou činkou (smích). Ale jako nevím, hrozně bych se chtěl vidět v očích jinýho člověka. Jak třeba na lidi působím. Ale asi jo, třeba když doma něco sestavuju, tak to se cejtím fakt dobře. Iku třeba úplně miluju, to je život. Co se týče třeba placení, tak partnerka byla taková feministka, že mě nenechala za ni platit. Ale gentlemani jsou podle mě zapotřebí. Jakože oukej, rovnoprávnost, abychom na tom byli stejně dobře,

ale proč by ten muž by měl přestat bejt mužem. Je tady od toho, aby chránil tu ženu, aby se o ni staral nějakým způsobem.

V: Třeba jak?

T: No já nevím, třeba vaření si nemyslím, že je vyloženě ženská záležitost. Chci partnerce udělat radost, tak jí prostě uvařím. Jakože takový věci, jakože se o ni postarám finančně, postavit nábytek, to jsou takový ty mužský činnosti. Ale že by to bylo nějak biologicky podmíněný, to si nemyslím, protože některý chlapi jsou fakt leví, ale prostě obecně jsou šikovnější na tyhle práce chlapi. Ženská v tom prostě nevyrůstá. Přece jenom jsme pořád ve společnosti těch, co vyrůstali za komunismu a oni to tak měli nastavený, že ženská zůstala doma a starala se o svého chlapa a tak to bylo. Myslím, že naše generace bude děti taky vychovávat jinak. Třeba já osobně ne, já jsem se svou výchovou úplně spokojenej.

V: Český zákon řeší rodičovství adopcí, jaký je tvůj názor na tohle? Chceš mít děti?

T: Jako přijde mi hodně zvrácený, že zákon počítá s tím, že trans lidi budou mít děti z předchozího života, a nebo budou adoptovat. Já právě proto nedokážu nejtít na tu hysterektomii. Mi přijde divná ta situace v Británii, kdy kluk otěhotněl. Neodsuzuju nikoho, ale já jsem zásadně proti. Chlapi prostě neroděj, je to biologicky daný. Pokud tu roli prostě chceme, tak se podle toho máme chovat. De facto souhlasím s českým zákonem, ale myslím si, že by spoustu trans lidí do té operace stejně šli, i kdyby nemuseli. Ale jde o to, že jsme do toho nucení. To je celý. Ale děti bych chtěl, ale spíš cestou dárčovství. Já chci hetero partnerku, takže ona by normálně porodila a řešili bychom to dárčovstvím.

V: Takže by ti nevadilo, že by dítě nebylo tvoje?

T: No, ne, to je přesně to mačovství. Chci dítě, tak mi je přece jedno.. no jako jedno mi to není, ale na internetu je třeba spousta chlapů, co lidem v téhle situaci nabízejí nezištně, že pomůžou. Napíší třeba "mám vysokou, mám tři dcery" a prostě chtějí pomoci. To mi přijde nejčistší prostě. Proč budu platit na nějaký klinice. Pro mě není určující, že dítě nebude biologicky moje. Já ho budu vychovávat s partnerkou, a to podle mě hraje největší roli, ta výchova. To jsou chlapi prostě no, že chtějí výlučně svoje dítě no. Samozřejmě, pokud to dítě bude ko*ot, tak to budu svádět na to, že je to genetika, že jo, že to nemůže bejt mnou. (smích) Jako samozřejmě si myslím, že genetika je mocná, ale hodně to může ovlivnit výchova. Ale s tímhle typem chlapů se moc nesetkávám, protože je nějak prostě nechápu. Nevím, proč by se tak měl někdo chovat.

V: Cítil jsi někdy společenský tlak, že se musíš přizpůsobit tomu, co je uznáváno v roli muže, abys splynul?

T: Já jsem z venku nepocítil nějaký tlak, že bych se měl oblíkat jinak. Já jsem se tak prostě cítil líp. Ale jinak jsem se s ničím takovým nesetkal. Možná jsem na to koukal hodně dřív, kdy jsem se rozhodoval, co si na sebe vezmu. Hlavně trička a takhle. Třeba tohle tričko bych si na sebe dneska nevezl (bílé slim fit triko). Ten binder byl vždycky vidět nebo ten hrudník byl takovej jakoby větší v porovnání k tomu, jak mám slabý ruce. Tak v tom binderu to vidíš ty prsa. Takže když by ses na to zaměřila, tak to šlo vidět. Je to nepříjemný, když vidíš člověka, co na tebe hledí a přemejšlí, jestli to máš tak nebo tak. Nehroutím se z toho, ale bylo to nepříjemný. Ale třeba vedle partnerky se cítím dobře, když si na sebe vezme šaty. Na ty běžný věci, ať je třeba doma v kalhotkách, ale třeba v létě když jsme někam jeli, tak si nevezla ani kraťasy. Asi se styděla za svou postavu, protože není úplně hubená. Ale mně se líbilo, když jsme někam šli a ona si na sebe vzala šaty, to se mi prostě líbí, když se holka kvůli chlapovi načančá. Je to hezký. Minimálně je to nějaký gesto. Pak má člověk pocit, že se ta holka kvůli němu

nechce snažit, když na to kašle. Víš jak, jednou za čas, uděláme si hezkou procházku, tak si prostě vezme šaty, víš jak.

V: Jak se k tobě okolí chovalo v původní a nové roli? Zaznamenal jsi rozdíl?

T: Teď mě napadá, že třeba když jsem byl malej, tak když šel táta řezat dříví a tak, tak mě třeba vzal s sebou, ale nenechal mě to dělat, kvůli tomu, že jsem vyrůstal, jak jsem vyrůstal. Kvůli tomu třeba neumím svářet. Já bych to třeba chtěl umět, ale neumím to. Nikdo mě k tomu nikdo nepustil. A teď má táta mladšího syna s novou manželkou, a ten dělá s tátou prostě všechno. Vidí šroubováčky, tak si je hned bere a ti spolu dělají všechno. Já jsem si s tím sice hrál taky, ale táta to bral jakože.. noo, tak mě k tomu nevezme. Ale pozor, nahazoval jsem omítku. (smích) Takže tyhle věci mě mrzí, že je neumím. Podle mě je dobrý umět si něco třeba posvářet třeba na tý chatě. Víš co, s dřevem si víceméně vyhraju, ale s tím železem jakoby vůbec. Já se toho víceméně jakoby i vbojím. Já jsem si to zkoušel a mám vůči tomu respekt. Já bych to chtěl umět o to víc, že jsem danou tu nevýhodu, že jsem se tomu nemohl učít odmala. Takže to je spíš ta nevýhoda.

V: Jasně, už tak to má člověk těžké. Teď mě napadá, jsi věřící? Četla jsem o výzkumu trans respondentů v Indii, kteří věřili, že Bůh udělal chybu a dal je do špatného těla.

T: Ne, že bych byl věřící, ale furt se o tom mluví no. Tak si taky říkám, no.. Nebo že to tak příroda udělala. Takže Bůh nebo příroda. Ale názorama jsem nakloněn nejvíc buddhismu.

Rozhovor s Markem

V: Na úvod bych ráda představila práci, která se zabývá konstrukcí maskulinity a feminity u trans jedinců. Zaměřuje se mimo jiné na vnímání genderových stereotypů a úředního statusu.

M: No jasně. Jasně, že tam jsou stereotypy. Ten mozek se přepne, že jo. Do nějaký ty fáze, když vnímá člověk, že už je žena, tak tím víc se bude chovat jako žena. Čím víc máš lidí kolem sebe, jako ženskéjch, jo, tak tím víc jako zapadneš. Já jsem měl v podstatě to samý, samej kolektiv chlapů. A měl jsem ještě ten typ šilenej, kdy to bylo vidět, znát, kdy to chování ještě nebylo stoprocentní. Ale když nabíhá, zařadí se do té společnosti, tak je to stoprocentní. Mozek se přepne.

V: Stalo se ti, že někdo poznal, že jsi trans?

M: Hele, to musí vycítit. Že to jakoby člověk nepozná, dokavad se člověk nezeptá, nevycítí, tak to nepozná. U některých, co mají ještě takový pisklavý hlasy. Protože jsou kluci a kluci. Jsme chlapi, co se cháme jako chlapi a pak jsou kluci, co se chovají tak jako na pomezí, napůl zženštile, že to ještě nemaj srovnány. Ale to přijde časem stoprocentně.

V: A jak se projevuje zženštilé chování?

M: A to jsou gesta jakoby, víš, ještě co zbejvaj. Takhle, to tělo si musí zvyknout, jo. Člověk je naučenej nějak žít ten celej život nějakým stylem, a najednou přijde změna. A ten mozek musí pochopit, že ještě tam jsou ty zbytky ženskosti, co se týče tady toho. Takže ty zbytky tady jsou, hlas tam je, gesta, mluva, chození, to si člověk všimne, to jde poznat. Takže asi tak.

V: Co to pro tebe znamená být mužem?

M: Pro mě je to volnost být tím, kým chci být. Člověk může dýchat volně, dělat to, co má rád. Když jsem byl ještě ženskou, tak jsem nemoh to, co jsem chtěl. Protože to dělali kluci a takhle. Pro mě je to moct dýchat volně. V tomhle tom stoprocentně. A já jsem na to jakoby pyšnej, že se mi to takhle

povedlo, protože mě něco vždycky táhlo. Já jsem byl vždycky jinej, mě to vždycky táhlo. Už odmala mi rodiče říkali, že jsem byl jinej.

V: Kdy sis poprvé uvědomil, že jsi mužem?

M: (smích) Když to mám takhle říct, tak už jsem v sedmi letech běhal za ženskejma. (smích) To já jsem byl zmetek. Od sedmi let jsem běhal za ženskejma a od třinácti let jsem začal uvažovat, jak... Na to, že mi bylo třináct, jsem byl vyspělejší, ten rozum. Tak už jsem věděl, co chci. Začal jsem si zjišťovat, co se týče tady toho. No, ale jelikož rodiče a celá rodina jsme pobožní, my jsme Poláci a žili jsme na Slovensku, tak to bylo složité. Takže jsem musel čekat do těch osmnácti, abych mohl jít poprvý sám na sexuoložkou a říct jí, co mě trápí, co a jak a co bych změnil, vlastně. Od těch třinácti, ne že bych na to zapomněl, prostě, ale věděl jsem, že to neprojde. Padlo mi nějak 16, 17 a už jsem nad tím uvažoval čím dál víc. Zjišťoval jsem si informace, koukal na videa a ujasňoval si postupy. Tehda mě to chytlo a praštil jsem do toho.

V: Když říkáš, že máš pobožnou rodinu, byla tam nějaká podpora?

M: No, já jsem se divil, co se týče tady toho, tak podpora byla. Z každé strany. Oni mě neodsoudili, protože věděli, že jsem jinej, že mám blíž k těm klučíím věcem a chování a chození. Oni mě podporovali, co se týče mamky, babičky, oni to věděli a úplně v pohodě. Jim to jako by dávalo smysl. Oni vidí, že jo. Tím, že jsem se změnil časem, tak vidí, že si ten život užívám čím dál víc. Můžu cokoliv, aniž bych se nějak omezoval. Oni to vidí.

V: Jestliže jsi vyrůstal ve věřící rodině, jak si zdůvodňuješ, že se to stalo zrovna tobě?

M: Jako věřím, nevěřím. Je jasný, že jak jsem byl malej, tak jsem musel chodit do kostela, svatý přijímání a biřmování, to mám za sebou, ale že bych suverénně věřil v Boha, to zas ne. Ale jo, věřím, že Bůh udělal chybu. Já jsem si taky kolikrát řekl, že napravuji to, co Bůh zkazil. Co nedodělal on, to dodělávám já.

V: Mohl bys mi popsat, jak jsi trávil svůj čas v dětství?

M: Já jsem byl hrozně sportovní typ. Já jsem hrával fotbal už od třetí třídy, takže jsem sportovně nadanej... Byl, teď už jsem línej (smích). Ale jo, bavil mě fotbal, běhání, volejbal, nohejbal. Veškerý sporty. Sportoval jsem fakt docela často. Co se týče kolektivu, tak jsem ten ženskej nikdy nevyhledával, já jsem vždycky měl rád autíčka, kluci, fotbal, takže pro mě bylo asi tohle to podstatný než nějaký holky. Já jsem si vždycky rozuměl víc s klukama než s holkama.

V: A brali tě mezi sebe?

M: Brali, brali. Vono jako, když je člověk dítě, tak to moc nepobírá, že jo. Nějaký rozdíl nedělá a baví se s každým. Ale rozdíl nedělaj. To jsem byl ještě na Slovensku.

V: A do Česka jste přišli kdy?

M: Když mně bylo nějakých 12, 13. Už je to pár let.

V: A jak ses s proměnou vyrovnával? Bylo ti okolí podporou?

M: Já těch známejch jakoby moc nemám kolem sebe. No, všichni, co mě znali, tak to věděli. Takže to chování šlo vidět, ale nestalo se mi, že bych slyšel křivý slovo na svou osobnost, což je pro mě plus. Jinak jako žádná zášť nebo závist neexistovala.

V: A nastala někdy situace, kdy se ti třeba nelíbilo, jak se k tobě chová okolí v porovnání s jinými kluky?

M: Tak já, já nevím. Ono, i když já jsem byl na střední, tak já jsem ty rysy v sobě měl, že jo. Já jsem měl hrozně rysy muže v tom obličejí, takže když jsem měl dlouhý vlasy, tak mi říkali metalista, že dělám nějaký rock. Protože na mě vůbec nešlo vidět, že něco z té ženské mám. Já jsem byl plochej. Nestalo se mi to.

V: Pozoruješ změny v chování okolí a rodiny před a po proměně?

M: V podstatě ty, co mám kolem, tak si to prošli se mnou, včetně bejvalý přítelkyně. Jako jo, změny chování... Ono se s tím člověkem nedá vydržet jako takhle, ty hormony v člověku docela razí, míchaj pocity, emoce, psychiku, mentální myšlení, ten testosteron. Ale zvládali to, i když mamka měla hroznej problém si ze začátku zvyknout, že jo, třeba oslovování a co se týče chování. I teď ještě mají ségry, co mě neviděly dlouho, nebavím se s nima nějak moc. Tak ještě furt mají tendenci oslovovat ve zkratkách tak, jak jsem byl ještě před tou změnou. Ale snaží se. To je nejlepší, co člověk může vidět, hlavně ta opora rodiny. Oni jsou vlastně furt stejný, co se týče chování ke mně. Nikdo se mnou nezacházel jako s princeznou, protože já jsem takovej nikdy nebyl.

V: A byly nějaké aktivity, ke kterým tě rodiče nepouštěli? Takhle mi říkal respondent, že se nikdy nenaučil svářet, i když mladšího brácha to otec učí.

M: Právě že ne. Táta mě vždycky učil dělat se dřevem, štípat dřevo, vopravovat motorový pily. Já jsem rád s ním dělával tady tyhle ty věci, já jsem se zajímal a zapojoval. S tím, že mám mladšího brácha, kterej i teď je neschopnej, ale jde o to, že někdo se postarat musí, že jo. Rád jsem se zajímal o tyhle ty věci, já s tím nemám problém. Co se týče chlapských aktivit, já jsem se vždycky zapojoval. Vždycky.

V: Takže hormonální léčbu jsi začal před třemi roky a jaké byly tvoje pocity?

M: No, já jsem byl šťastnej. Začal jsem si všímat, že ten hlas už je hrubší a nabírá ten směr. Ale byl jsem hodně šťastnej.

V: A testosteron bude člověk brát do konce života?

M: No, ze začátku člověk musí furt, ale pak je možnost to vysadit, ale člověk by si měl udržovat tu stejnou hladinu. Někdo, kdo je po hysterektomii, tak jako jasně, už mu tělo neprodukuje ten estrogen vůbec a přijímá jen ten testosteron, tak to bohatě stačí. Ale ano, do konce života se to musí brát.

V: A jaké změny kromě hlasu jsi tedy pozoroval?

M: Tak, obličej, rysy v obličejí stoprocentně, rozkládání tuku, když se tělo tvaruje do toho mužnějšího tvaru, jo. Co si budem, síla taky. V síle je rozdíl, že jo. Vousy a tady to. Těch změn bylo spoustu, ale nebylo to hned. Ono záleží na tom dotyčném a genetice. Někdo má vousy hned po půl roce na testosteronu, někdo až za pět let.

V: Přinesly hormony změnu ve vnímání sebe sama jako muže?

M: Jako když člověk vidí změny, tak testosteron tady tomu pomáhá. Jako viděl jsem. Už na začátku. Vždycky jsem se chtěl cítit mužněji, co si budem. (smích)

V: Jaký je tvůj postoj vůči operativní změně pohlaví?

M: Jako... přemýšlel jsem nad tím. Nad tímhle jsem váhal, protože... váhal jsem kolem té faloplastiky, protože to je zákrok, kterej je nezvratnej a nemusí to fungovat a jizvy jsou pak příšerný. Zanechá to stoprocentně větší jizvy. Ale co se týče mastektomie a hysterektomie, tím si člověk musí projít, aby měl to Mko v občance a aby byl jakoby vnímán tou společností jako muž a měl to tam potvrzený. Ale rozhodně nejsem proti. V Polsku, tam postačí, když člověk půjde na vršek, na tu mastektomii a

nemusí... ta kastrace není povinná v tom Polsku. Tu možnost člověk má, ale není to povinný. V tomhle je Česko pozadu, ale člověk hold nemá na výběr v tomhle. Buď to chce, anebo ne. Zním kamaráda, který je taky pomalu dva a půl roku a ještě nebyl na hysterektomii a zatím neplánuje. Jemu to takhle stačí, jo, neutrální jméno.

V: Takže kdyby ty výsledky byly lepší u té faloplastiky, tak bys do toho šel?

M: Stoprocentně. Já jsem i konzultoval s panem primářem v Praze na Bulovce, co se týče té operace, veškerý informace, ale říkám, ty výsledky jsou šílený. Je to takovej risk. Buď to bude fungovat, nebo nebude, jo. S tím, že člověk má pak na zádech velkou jizvu a je potrhanej.

V: Nedá se to vzít i z nohy?

M: Dá, ale málokdo to dělá. V Čechách je asi jen jeden doktor, co to dělá.

V: A co je lepší?

M: Tak já bych stoprocentně bral z nohy, ale jde o to, že těch svalů je tam málo, to potřebuje jakoby svalstvo, jo. Proto se to bere ze zad, protože tam je nejvíc svalstva a nervů a všeho možnýho.

V: Pro úřední změnu pohlaví je nutná sterilizace, jak to vnímáš?

M: Jak jsem říkal, no... Ono, Poláci jsou v tomhle na jednu stranu v tomhle tom napřed. Ale tam je risk, tam zase člověk musí dávat pozor na to, že když jsou dva kluci trans muži a maj pohlavní styl s jiným chlapem, tak se z 98 % může stát, že i ten kluk, co je i tři roky na hormonech, může otěhotnět, že jo. A Koukat pak na pohledy lidí a společnosti, že chlap je těhotnej, je jako celkem zlý. Takže pro mě ta sterilizace, to je nutnost. Já si to absolutně nedovedu představit, viděl jsem to jen na internetu. Já sám, je to blbý, ale já sám se tomuhle straním a nějak to neřeším, ale přijde mi to jako odporný. I když jsem byl na hormonech, tak jsem se nikdy nepovažoval, že bych spadl do nějaké té kategorie tady těch komunit. Já jsem si řekl, že jsem chlap, tak jsem chlap a šel jsem si za tím. Jakože mám pár kamarádů gayů, ale co se týče tady toho, tak jsem vždycky byl odtažitej od tady těch lidí. Člověk jakoby ví, že tam nezapadá, jo. Že s nimi nechci mít nic společnýho. To jsem si říkal celej život, i když jsem byl před proměnou jako holka na holky a tady tohle to. Člověk by se divil, ale mně to tak přeplo, že jsem se stal lehce homofobní člověk. Je to vtipný, ale je to tak. Člověk si neřekne "jsem trans, tak jsem trans", jo, jsem chlap, tak jsem chlap. Já to vidím takhle. Každý má trochu jiný vnímání a já se pak prostě začal stranit a s těmahle skupinama nechci mít nic společnýho. Taky mi to nepřijde normální. My, co se známe, tohle nepotřebujeme nikde říkat, že tohle máme za sebou, jo. Ale máme rádi svůj klid, když o nás nikdo neví. Berou nás jako chlapy, víc nikdo nepotřebuje vědět. Pak jsou jiní, kteří tohle potřebujou pustit do světa, potřebujou podporu, aby je každě znal. Lidi jsou taky homofobní občas, strašně moc odsuzují a koukají skrz prsty a neřeší, čím si člověk prošel. Takže to je takový všelijaký.

V: A chtěl bys do budoucna děti? Protože zákon to v podstatě řeší adopcí.

M: No, adopcí a nebo taky umělým oplodněním. Ono je více variant, jak to provést. Taky jsem se o tom bavil s bývalou přítelkyní, jak by to vypadalo. A buď právě přes známého, kdo je blízký, podobný, nebo z rodiny právě, když je nějaký kluk, tak je to fajn. S tím, že to dítě je pak podobný. Do rodného listu se ale napíše normálně jméno toho, s kým ta žena je. A pak ta adopce už je jakoby na dlouhou trať, protože vyřizování, sociálka, jo... Víš a ony tam jsou podmínky, že mu po nějaké době musíš říct, že je adoptovaný. A já bych upřímně neměl na to dítěti, který vychovávám, i když není moje, říct, že je adoptovaný. To bych nedokázal, na to jsem slabej. (smích) A umělý oplodnění, ono záleží, že jo, to je zase papírování, prostě čekání na vhodného partnera a tady to. I finančně to není zrovna nejlepší. Ale chtěl bych do budoucna určitě, až dospěju, tak bych děti chtěl.

V: A ty jsi teda po hysterektomii?

M: Jo, jsem. Já jsem sfouknul za měsíc dvě operace. Já jsem byl na komisi po roce na hormonech, tam pak dávaj ty papíry, aby člověk mohl na ty změny. S tím, že já jsem byl někdy v červnu a v červenci už jsem to měl. Domlouval jsem si to předem, protože bylo léto a chtěl jsem to mít do příštího roku, abych mohl v létě do plavek a cítit se volně. Takže třetího sedmý jsem měl hysterektomii, to jsem šel přes jizvu a komplikace. A pak jsem měl mastektomii, a tím to pro mě jakoby končí. Prozatím. Na tu faloplastiku někdy možná, ale do zahraničí.

V: Třeba Thajsko?

M: Poláci. Ti to maj taky, ve Varšavě je dobrej chirurg, nebo jak se to řekne, ale je dobrej. Ale i v Německu dávaj miliony a úvěry brát skrz tadytohle, to se mi nechce. V Polsku to maj jakoby o něco levnější, a dávaj s protézou nebo bez protézy. Ono s protézou to má stejný účinek jako normální chlap, jo. A on je v tom rozdíl jen dvě stě tisíc. Bez protézy to je tři sta tisíc a s protézou nějakých pět set a šest set, a výsledky jsou daleko lepší než tady v Český republice. Ale tohle nikdo neví, že tohle Poláci dělaj, že jo. Hodně jsou tam všichni pobožní a o tomhle se tam málo mluví, ale zároveň maj větší možnosti.

V: Měla by operativní změna pohlaví vliv na vnímání tvé mužnosti? Cítil by ses třeba líp?

M: No samo sebou, ale bohužel s těma výsledkama to tady nejde. A když to řeknu blbě, tak vždycky říkávali všichni, že chlapa nedělá to, co má mezi nohama, ale charakter. Takže je to v podstatě jedno. Ale jo, cejtil bych se líp, ale chlap není o tom, že má něco mezi nohama, ale to dělá charakter. Takže pro mě je to nějakých 50 na 50.

V: A ovlivňuje transsexualita tvoje vztahy? Třeba když si hledáš partnerku.

M: No, neovlivňuje. Já to mám vždycky takhle. Já vždycky nechám tu druhou osobu, aby mě poznala. Ať mě pozná, jakej jsem, že jsem prostě odlišnej. Ukážu tady ty věci, v chování, mluva a tak, jo. Prostě gesta a ukážu, jakej jsem. A když už vidím, že si rozumíme, náběh, ty city tam jsou, jo. Tak není problém pak říct, hele, jsem takovej a makovej, a buď mě bereš nebo ne. Ale zatím musím zaklepat, sbalil jsem i heteračky, co jsou čistě na ženský a neměl jsem problém, že by mě odmítla nebo něco takovýho. Takže fakt je to jenom o chování a postoji vůči druhému, že jo. O nic jinýho nejde. To, co má člověk dole, je vedlejší. Ještě se mi nestalo, že by vyloženě nějaké něco chybělo. Jsou takový ty pomůcky a vychytávky, co něco jako nahradí částečně, že jo. Takže zatím to nevadilo, fakt že jo.

V: Plánuješ nějaké zákroky a operace k úpravě těla?

M: Takhle asi ne, já jsem se vším spokojenej. Chtěl jsem ještě po tý mastektomii ještě upravit ty bradavky, protože jsou trochu rozdílný, ale to jsem si rozmyslel. Protože ti bio chlapi maj občas ty bradavky taky jiný. Zatím se mě nikdo neptal nebo tak, protože já žádný jizvy nemám, že jo. U mě je to takový neutrální.

V: Používáš termín cis?

M: Jo, říkám buď bio nebo čistý, jako cis.

V: Jak je pro tebe důležité oblékání, případně máš nějaký svůj styl?

M: No tak já mám takovej ten street styl. Jak kdy, podle nálady. Já, když chodím do práce, tak je to vesměs jen pracovní.

V: Je něco, co by sis nikdy neoblékl?

M: Tak samo sebou ženský hadry. I když dneska si z toho dělám celkem prdel, když bydlím s ženskýma ve spolubydlení, tak občas pro srandu si šaty zkouším, ale nikdy bych si to nevzal ven. Ale rozhodně mi vadí upnutý věci. Já jsem spíš na ten volnější styl, že to prostě plandá. Tím, že na těch operacích jsem byl, tak jsem chtěl i cvičit, že jo, ale nemám na to čas no. Ale práce je taky makačka.

V: Ovlivňuje tvůj úřední status nějak tvůj každodenní život? Když srovnáš před a potom, co máš v občance M.

M: No tak ovlivnilo, že jo, změnil se ten přístup ke mně, i to oslovení. Že když člověk slyší oslovení "mladý pane, kluku", tak je to pohlazení na duši pro každého z nás, co jsme si tímhle prošli. Je to dobrej pocit. To je jediný plus toho, že to v občance je. Mě to ovlivnilo dost. Každěj, kdo se podívá, vidí to Mko a dál neřeší. Kdežto, když jsem tam měl ještě starý jméno a to Fko, tak lidi se na mě dívali, co to je, jak je to možný a kolik pohlaví člověk má. Kouká na to hodně lidí, celkově na úřadech, ale i když člověk předkládá občanku na poště, tak na to koukaj. Stalo se mi párkrát, že když viděli to Fko, tak na mě koukali no. Když člověk nepotřebuje tu občanku, nevytahuje ji denně, tak v podstatě to Mko tam nemusí mít no. Ale jsou borci, co znám, co si to předělávali, aby to bylo vidět, protože to Mko bylo pro ně důležitý. Každěj z nás by to Mko tam nejraději chtěl mít a mít to za sebou prostě. To, když vidí chlapa a to Fko tam, tak je to trošku divný, lidi se pak koukaj divně.

V: Jak vnímáš povinnost si změnit jméno na neutrální? Je to povinné nebo dobrovolné?

M: No, já bych to bral jako povinnost si změnit na neutrální jméno. Když vidíš chlapa, tak ho nebudeš oslovovat ženským jménem, což je nám taky nepříjemný, nedej bože ženským rodem. To já jsem s tímhle bojoval taky, když jsem byl půl roku, rok na hormonech, že se to ještě stalo párkrát. Pro mě je to spíše povinnost, protože prostě lidi se dívaj. Všechno je to o tom okolí a lidi se dívaj skrz prsty a vždycky se budou dívat.

V: A jaký máš vztah ke svým jménům? Staré, neutrální, nové.

M: No, já jsem byl Marie a jsem Marek. Takže mně se strašně líbilo jméno Marek, Mára. Takže jsem měl už tehdy jasno, že Marek jsem a Marek zůstanu. Když se mě někdo zeptá a ukáže fotky x let zpátky, kdo to byl na těch fotkách, tak říkám že nevím, kdo to je. Člověk fakt jako neví a zapomene na tu osobu, kterou kdysi býval. Takže když mi někdo ukáže fotky, tak já kejvu hlavou, že tohle já nejsem prostě. To je někdo jinej. A de facto je.

V: Jak vypadala před změnou občanky komunikace s institucemi?

M: Já jsem měl takový problémy po soudech a tak, že jo. A co se týče právníků, tak jak jsem měl neutrální jméno, tak mě museli oslovovat v ženským rodě. Tím, že nemáš to Mko v občance, tak ty instituce na tebe musej mluvit tak, jak to máš v občance. Tím pádem mě neoslovovali pane, ale mluvili na mě ženským rodem, a to je fakt nepříjemný. Člověk má oslovovat tak, jak je to v občance. Hlavně ty instituce soudy, banky a právníci, no.

V: Napadají tě nějaké další zkušenosti s missgenderingem?

M: No, já jsem začal tuhle změnu pohlaví, když jsem ze školy vyšel, to mi bylo 19. Dokončil jsem maturitu a šel jsem si po svejch. Jediný, kdo s tím má pořád problém, je můj táta, protože on je stará škola. Jemu je 65, ale už se s tím nějak smířil. Zjistil, že jsem jeho dítě a že mu nic jinýho nezbejvá. A otáčet se zády jen kvůli tady tomuhle... Jako trvalo mu to, zvyknout si na můj hlas, na to jak vypadám, ale furt je tam to oslovení jak kdy, no. Někdy tak, někdy tak. S tím, že já se s ním nevidám dennodenně, ale dvakrát za rok. Pro něj je to taky ještě těžký. Babička, ta má 65 a jeli jsme do Anglie, to jsem byl ještě rok a půl na hormonech, ještě to nebylo znát, jo, ale taky... musela se ze dne na den

naučit mě oslovovat v jiným rodě, ale do měsíce si tak perfektně zvykla, že nebylo znát, že by u mě něco takového probíhalo. Ale jinak se s předsudky vůbec nesetkávám a ani nesetkával, vlastně kromě toho táty. Mamka možná, ta ještě furt má nějaký kecy, ale je to pochopitelný, pro ty rodiče je to šok od nějakýho toho zlomu. Protože když jsem to řekl mamce, tak brečela. Ale vidí, že jsem šťastnej teďka, kam jsem se vypracoval, vydělávám a že žiju líp, mám lepší peníze. Ona vždycky říkala, že hlavní je, ať jsme šťastní celkově a ať si jdeme za svým štěstím.

V: Myslíš, že jako holka bys vydělával míň?

M: Noo, to bych se musel vyšvihnout hodně vysoko, protože chlapi, že jo, ty jsou dřiči. Líp placení a ohodnocení. Nechci nějak jako rozdělovat, jo, ale co se týče manuálních prací, co se týče fyzické zdatnosti, jasně no. Já dělám fasády, to by nějaká ženská nezvládla dělat dlouhodobě. Na to je ta fyzická, síla a zdatnost potřeba.

V: Došlo někdy k napadení tvé osoby v souvislosti s proměnou? Slovně, fyzicky.

M: No, slovně do mě furt mamky přítel rejpal, ale já jsem to nějak nevnímal. On má svůj svět, on to nikdy nepobral. Padlo to i slovně, tak fyzicky, co se týče pěstí. Už jsem toho měl dost, to člověku není příjemný, že jo. Ale to je fakt jedinej člověk, jedinej ze sta.

V: A stalo se ti naopak, že bys byl někdy zvýhodňován díky označení trans?

M: Ne, protože já jsem nikomu nikdy neřekl, že jsem. Já jsem tohle nikdy neměl potřebu nějak ze začátku lidem dokazovat a ukazovat a říkat, že jsem trans. Nejsem. Já se ani teď nepovažuju za trans. Jsem chlap, tak jsem chlap. Tohle zná spoustu z nás chlapů, co se týče toho, že je lepší tohle držet v tajnosti, než aby to každý věděl. Rodina, blízcí, známí, ti, co s tím nějak počítají a nějak si prošli tu cestu s námi, tak vědí, a to stačí. A myslím, že to bohatě stačí a ostatní ani okolí nemusí vědět nic. Do města, kde žiju, jsem přišel ready a nikdo ve městě neví, že jsem trans, jen bejvalá přítelkyně. Oni prostě vidí chlapa, tak vidí chlapa, že jo.

V: Máš nějaký vzor, který tě inspiruje v životě?

M: Hele, to asi ne. Jako jasně, kdo by nechtěl vypadat líp nebo jak nějaký herec, to je jasný. Ale jediným vzorem pro mě je můj táta. Ve všech směrech. Nikdo jinej, žádný herec nebo tak.

V: A proč?

M: Tak celkově, čím si prošel, to chování. Že je to taky dřič, takže to mám po něm. Že dosáhl nějakých úspěšností v životě a celkově, že ten život vedl tak, jak měl a užil si ho. Takže pro mě je vzorem on.

V: Kdy se cítíš nejvíce mužně?

M: Tak nejvíc, když si na sebe dám kvádro a nějak se vyfiknu a vyfintím. Na plesy a tady tyhle ty společenský akce, tak to nejvíc, no. Jinak ale ne, protože když člověk je jako vypasovanej a vymóděnej, tak se cejtí, že jo. Že je ten chlap, prostě. I to kvádro dělá svý, kravata, košile, že jo, to dělá svý. Člověk je tak jako mužnější o hodně. Ale asi jenom v tady té situaci.

V: Jaký je podle tebe ideál muže?

M: Asi aby byl normální. Dřič, no. To je velkej pojem v dnešním světě. Já jsem dřič, hodnej citlivej. Nebo teda, rok ještě zpátky jsem byl citlivej, teď už moc ne kvůli těm hormonům. Jsem spíš takovej chladnej, odtažitěj. Ale dřič, hodnej, nějaký pochopení, nelámat všechno přes koleno. A hlavně, já jsem nekonfliktní, řešit všechno s chladnou hlavou. Tak asi tak.

V: Je něco, co by podle tebe muž neměl dělat?

M: Samo sebou, chlap by neměl být agresivní. Já se třeba snažím nebejt agresivní. I když u mě se to dá pochopit, ty hormony se mi fakt jako tlučou a agresivní jsem fakt jako byl. Ale snažil jsem se to ovládat ve všech směrech, ta agrese není nejlepší způsob. Pláč, co se týče pláče, tak každej má city, jo, ale každej to ventiluje jinak. Někdo pláče mí/n, někdo víc. Já taky nepláču každej den. Když upustím slzu dvakrát za rok, tak jsem rád, ale to musí být situace, kdy se mě to fakt dotkne a fakt mě to skolí. Jinak nebrečím. Citlivej, jak kdy, podle nálady. Jediný co, tak nemám rád na ostatních chlapech, že jsou agresivní vůči ostatním ženskej, to je takový... divný.

V: Záleží ti u partnerky na tom, jestli je trans?

M: No, takhle, já se považuju čistě za hetero. Takže čistě na holky. Nevím, neměl jsem zkušenost, balili mě sice gayové aj tady ty. Ale nic mně to neříká, víš. Každý je jiný. Nezkoušel jsem, ale nemám potřebu, takže jenok ty čistý, no.

V: A co je pro tebe u partnerky důležité? Vlastnosti, vzhled.

M: Vzhled ani tak ne, upřednostňuji chování, výrazy, gesta a mluvu. Jaká je uvnitř, co se týče chování. Na vzhled až tak nekoukám. Nebo ne že nekoukám, ale je to takovejch 70 %. Nejsem vybíravej, že "jo, ne, jo ne". Prostě je to takový všelijaký. U mě hraje roli charakter, jak se chová. To je pro mě priorita než vzhledově. Jakože ne každá je stejná, některá tě pošle támhle do zádele, dělej si, co chceš. A jiná přijede a ptá se, co by sis dal, píše "opatruj se a myslím na tebe". Ne každá tohle říká. Měl jsem vztahy, kdy jsem byl u prdele a zvládal jsem to, ale pak jsem měl tuhle bejvalou, a ta byla prostě jiná. Ty gesta, chování, inteligentní chování, že jo. Ví, co od života chce a co očekává, co se jí má vrátit. Ona to jako ví, ale i tak jsou tam nějaký chyby, že jo. Žárlivost třeba. Já sám nejsem žárlivej. Nejsem ten, který by zakazoval. V Tom vztahu je potřeba volnost. Tím, že jsem tvrdohlavej, prostě paličatej, tak tu volnost mám rád, vyžaduju, ale ne vždy to šlo.

V: A je něco, co tě u partnerky vyloženě přitahuje po vzhledové stránce?

M: Já jsem vždycky měl silnější baby. Ke mně to nějak táhne ty silnější trošku. Jasně, můj ideál je úplně jinej než to, co mám, jo. Ale zase, nejsem ten typ, co by hledal jenom ten svůj ideál, jo. Jó, vypadá takhle, tak já ji nebudu chtít. To ne. Já jsem spíš ten, kterej preferuje chování, to, jak vypadá, je věc vedlejší. Člověk musí vědět, do čeho jde.

V: Cítil jsi někdy společenský tlak, že ses musel přizpůsobit tomu, co je obecně uznávané v roli muže?

M: Tlak jsem nepociťoval, to vůbec.

V: Souhlasíš s tradičním postavením ženy a muže v rodině?

M: Jako ne. Pro mě ženská není ta, co by měla stát za plotnou a starat se o domácnost. A zas chlap pro mě není ten, kterej chodí do práce a živí rodinu a tahá. Ona starší generace to tak nastavená má, ale dnešní generace to vidí trošku jinak, že chlap a ženská jsou si rovni. Takže jak ženská má slovo, tak chlap má slovo. Takže pro mě to není tak, že se držíme tradic. Někdo to tak má, to bohužel, ale já to takhle neberu.

V: A ty teda bydlíš ve spolubydlení?

M: Jo, ale teď se stěhuju do svého, takže... s tou přítelkyní jsme bydleli rok spolu, ale po dvou letech jsme se rozešli.

V: A jak jste měli rozdělené domácí aktivity?

M: Tak tím, že ona je vychována mamkou, tak měla zafixovaný, že chlap se stará o rodinu a chlap nosí domů peníze, že jo. Ale nějakým stylem to soužití šlo normálně. Povinnosti jsme si dělili. Já zas nejsem ten, kterej by po práci přišel, vyvalil se a po práci si dal pivko. Dokážu stát u plotny, dokážu vyžehlit, vyprat, vytřít, umýt nádobí, uvařit. Mně to nedělá problém, tohle by měl zvládat každej chlap v domácnosti a zároveň by se měl být schopný se o sebe postarat. A když to neumí a potřebuje k tomu ženskou, tak to není pro mě chlap. Takže nějaký tady základní pravidla tady toho by měl vědět každej chlap. A ženská to samý.

V: A jak se u partnerky projevovalo, že byla vychovaná zmíněným způsobem?

M: Tak, co se týče těch peněz třeba. Chlap nosí větší peníze domů, tak že jo, nákupy a tohle všechno jsem platil já. V tomhle mě to mrzelo, protože jsme šli vždycky napůl, ale měl jsem vyděláno víc, tak jsem se vždycky staral a na stranu jí přikládal ty peníze, aby si mohla zajít na nehty, nebo něco takovýho. Takže nejsem takovej zmetek. Dalo by se říct, že ne, nedám ti nic, ale tak jednou spolu máme nějaký soužití, tak tady máš, jdi si užít. Chceš jít na nehty, tak jdi. Protože vím, že ženská se sama o sebe taky potřebuje hodně postarat, já to vím. S tím, že mám 4 ségry, já to vím. Ale nejsem jako "tvoje, moje", jednou snad žijem spolu, tak je to naše. Vkládáme do domácnosti oba dva a není žádné "moje, tvoje"

Rozhovor s Matyášem

V: Co pro tebe znamená být mužem?

M: Pro mě osobně to znamená spokojenost. Ale z jinýho hlediska třeba i ten mužský rod. Ale i vnímání tou společností. My jsme totiž dost stereotypní společnost. Od mužů se očekává víc silných věcí a míň emočních. Myslím, že částečně mě to ovlivnilo taky. Je to podle mě zavedený i ve mně, takže už mám zakořeněný, že se třeba snažím nedávat najevo slabost. Ne že bych nechtěl, ale už od malička třeba vím, že na veřejnosti se prostě nepláče.

V: Kdy sis poprvé uvědomil, že jsi mužem?

M: To už tak ve 4 letech. Když jsem byl malej, tak jsem to o sobě normálně doma říkal. Dával jsem si různý jména a tvrdil jsem všem kolem, že jsem normálně kluk, i když se mi to snažili rozmluvit. A potom později mi za to doma začali nadávat, to pro mě už bylo moc, už to nevnímali jako dětský hry. Už mi ukazovali, že je to špatný a trvá to dlouho. Že bych si neměl hrát na kluka, a i děti už jsou víc vyčleněný. Myslím, že to je ten věk, kdy se děti začínají dělit na kluky a holky a když seš něco mezi, tak je to takový nepřátelský. Tak tehdy jsem to o sobě už přestal říkat, ale snažil jsem se prosadit třeba to oblečení, víc jako chlapecký, třeba ten účes a tak.

V: A co na to rodina?

M: Tak to byly boje, no. Taťkovi to bylo jedno, ale mamka chtěla mít tu klasickou holčičku, tak to byly boje o každý tričko, kalhoty, účesy.

V: A jinak pro tebe byli oporou?

M: Jo, jakoby, v pozdějším věku, co jsem to začal řešit, tak jsou hodně velká opora. Jako nemůžu říct, že jsou špatní, celý život jsem měl určitou oporu, ale ve chvíli, kdy došlo na tahle ta témata, tak jsme se spíš neshodli. Byli dost odmítaví v tomhle směru. Dva a půl roku jsem vlastně na hormonech a zhruba před třemi lety byla první návštěva sexuologie.

V: A proč v tomhle věku, a ne třeba dřív?

M: No, protože jsem se to bál doma říct. Já jsem to zkusil poprvé navážno v pubertě, a nebylo to úplně dobré. Mamka se mnou odmítala měsíc komunikovat nebo se na mě nějak podívat. Jakože jsme prostě bydleli vedle sebe, což bylo jako takový divný. Takže i v té dospělosti jsem se bál, dokud jsem bydlel s nima nebyl jsem schopný se zajistit. Tak jsem jim to řekl v okamžiku, kdy jsem byl schopnej se o sebe postarat, v případě, že by se to opakovalo. Teď už jsou ale oba v pohodě.

V: A vzdálenější rodina a kamarádi?

M: Jo, tam je to taky úplně v pohodě. Jakože i prarodiče, když jsem jim to řekl. Jedna babička s tím měla trochu problém, ale to je hodně internetová babička, tak si leccos načetla a teď má spíš problém s těmi operacemi, co to obnáší, že jsou náročný a takhle. Ale že by to nechápala, se říct nedá. A ti druzí jen mávli rukou, "tak seš kluk" a oslovovali mě jako kluka. To jsem třeba nečekal. Bál jsem se, že to nepochopí.

V: Jak jsi trávil svůj čas v dětství?

M: Noo, tak to hodně stereotypně chlapecky. Autíčka, vojáčky. S kamarády jsme chodili hrát fotbal, závodně jsem hrál florbal. Sice za holčičí tým, ale vydržel jsem u toho nějakých pět šest let. A já mám i mladší ségru, takže jsme si občas hráli třeba i s panenkama, ale zas to bylo takový, že já jsem nám postavil ten bunkr nebo domeček pro panenky, takže to byly takový stavitelský práce. Ale když jsme si měli hrát s nějakou tou panenkou, tak už jsem odcházel. Hračky jsme měli všeho druhu, ale...

V: A co třeba taneční? Jak jsi to měl?

M: Noo, já jsem se tanečním vyhnul. My jsme měli mini taneční, a já, že jsem vlastně chodil na knihovnickou školu, což byla převážně holčičí škola. A mini taneční jsme měli v civilním oblečení a já jsem vlastně přišel sám za sebe. Takže i některý holky musely tancovat na pozicích kluků, tak nebylo tak těžký se na to dostat. Ale to spíš z principu než z jiných důvodů. Jakože kluci, co se mnou byli ve třídě, taky netancovali na těch ženských pozicích, takže mi to přišlo přirozený. Takže když jsem kluk, i když to ostatní neví, tak bych měl tancovat spíš toho kluka. A těm velkým tanečním jsem se pak vyhnul.

V: Nastaly někdy situace, kdy se ti nelíbilo, jak se k tobě chovalo okolí s ohledem na tvou pohlavní roli?

M: No, mně spíš vadilo takový to stereotypní očekávání rodičů. Jakože, když jsem měl nějaký průšvih ve škole, tak přišli s tím „ale ty seš holka, holky se takhle nechovají“ nebo, že holky by neměly mít tolik průšvihů. Nebo potom doma průpovídky typu „mám dceru, už jako rosteš, tak se musíš naučit vařit a starat o domácnost“. Vlastně by mi nevadilo naučit se vařit, ale jak tam furt vkládali to „seš holka, tak musíš tohle“, tak to mi znechucovalo hodně tyhle ty věty. Já jsem třeba viděl, že kluci v mém věku tyhle věci nemuseli dělat. Buď vařit neuměli, a nebo se to naučili postupně, protože chtěli, ale nikdo je do toho nenutil, protože byli kluci. Takže i věci, které by mě třeba bavily, jsem odmítal, protože by mi připomínaly, že jsem holka a tohle musím.

V: Pozoruješ nějaké změny chování před a po proměně? Rodina, přátelé a podobně.

M: No, rodina i přátelé tím procházeli se mnou... A myslím si, že se ke mně nechovají nějak jinak. Byla období, kdy jsme si všichni museli nějak zvyknout na nový rod nebo nové jméno a takhle. Jsem si všiml, že někteří byli třeba rozpačití, že se snažili mluvit neutrálně, než si na to zvykli. Nebo když přišly nějaký změny a měli nějaký otázky, tak nevěděli, jestli můžou, nemůžou.

V: Jak se mluví neutrálně?

M: Jakože nezmiňuješ vůbec rody. Neřekneš třeba „udělal nebo udělala jsem“, ale řekneš „podařilo se mi“. To jsme se snažili tak nějak všichni. A pak se to nějak ustálilo. A teď myslím, že se ke mně chovají

jako před proměnou. Jakože v něčem je to třeba jiný, že... třeba u taťky si toho všímám poslední dobou hodně. Tím, že taťka byl vždycky jedinej chlap v rodině, tak byl jakoby nejsilnější a jako „všechno musím zvládnout sám, vy jste holky, vás budu šetřit“. A teďka vnímám, že to, k čemu mě předtím nepustil, tak si mě třeba k tomu přizve, třeba odnést skříň nebo tak. Spíš chování z tohohle hlediska, že mě začal vnímat jako toho syna.

V: A měl jsi o tyhle aktivity zájem, ale nebyl jsi k nim připuštěn? Respondent mi říkal, že ho taťka nepouštěl třeba ke sváření, ale jeho mladšího brášku to učí.

M: Jo, to jo. To jsem se snažil. A když jsem se moc snažil, tak mi některý ty věci ukazovali. Ale hodně zjednodušeně, jakože „to ti stejně k ničemu nebude“. A teď poslední dobou, když si o něco řeknu, tak už se snaží víc.

V: A když jsi zmiňoval ty stereotypní role, jak se teď díváš na vaření?

M: Teďka už na to koukám úplně jinak. Přejde mi, že teďka už ty stereotypy neřeším tak moc, jak jsem starší a co si procházím tou proměnou. Nebo teda, co jsem si prošel tou částí, tak už mi to nepřijde tak moc stereotypní, že vařit by musely jen ženy a takhle. Beru to tak, že každé se o sebe musíme o sebe postarat. Takže si třeba sám řeknu, ať mě něco naučí. Nebo když mě k něčemu takovému přizvou, tak to neberu tak, že by mě nevnímali jako kluka, ale tak, že můžu vypomoct a něco se naučit. Toho si všímám na víc věcech, co se týče stereotypů. Třeba dřív jsem nemohl vystát růžovou barvu, protože je spojená s ženstvím a s tím být holka. A teďka si všímám, že jsem sice růžové pořád nepřišel na chuť, ale dřív bych si jako fakt nevzal tričko, který má na sobě růžový pruhy, kdežto teďka už mi to nijak nevadí.

V: A jaká je podle tebe stereotypní představa muže?

M: No, myslím si, že nějaký fakt ochránce, silnej, možná i jako sebevědomej, možná dominantní. A jak jsme se bavili na začátku, že nedává najevo ty emoce nebo slabost.

V: Jaké byly tvé pocity, když jsi poprvé začal hormonální léčbu?

M: To bylo neskutečný štěstí. Myslím si, že to byl jeden z nejlepších dnů v životě. Hrozně dlouhou dobu jsem nevěřil, že se to někdy stane, a když ten den přišel, tak to bylo jako splněnej sen. A zároveň jsem se hrozně těšil na všechny ty změny, co přijdou, a kousek ode dne, kdy si mě lidi nebudou plést s holkou a takhle.

V: A jaké změny jsi teda pozoroval?

M: Tak úplně nejdřív neskutečnej hlad. To trvalo tak dva měsíce nonstop. Ale nešlo to vidět kupodivu. Nevím, jak to fungovalo, ale fakt jsem jedl hrozně moc a nepřibíral. Tak začal přeskakovat hlas pomalu, ten byl asi druhej. A řekl bych, že jsem na sobě začal vnímat takový přesunování tuků pozvolný. To bylo vidět hodně.

V: Myslíš, že to mají trans holky těžší? I při začlenění do společnosti.

M: Myslím, že jo. Co se týká těch hormonů, tak jim to zas tolik změn neudělá, si myslím. A holky na sobě musí hrozně moc zapracovat a musí se celej život hlídat, pokud chtěou, aby je ta společnost neidentifikovala hned. Třeba hlas si musí hlídat a cvičit, protože s tím jim nic nepomůže. A i nějaký rysy v obličejí, který jim úplně nevymizí, nebo třeba jen těm šťastným. Takže v tomhle si myslím, že to mají těžší o dost, protože klukům to vlastně spraví ty hormony skoro všechno.

V: Přinesly hormony nějakou změnu ve snímání sebe sama jako muže?

M: Noo, jako byl jsem si sebejistější. Třeba v tom, jak působím na okolí nebo jak bych se mohl třeba prezentovat. Protože já jsem byl vždycky takovej zakřiknutej, introvertní a když jsem nemusel, tak jsem třeba nepromluvil na veřejnosti na nikoho. Tak v tomhle jsem byl takovej, že jsem si víc věřil a snažil jsem se být víc sám sebou. Takhle, já jsem vždycky věděl, že jsem muž, ale takhle jsem to začal dávat víc navenek, protože jsem si víc věřil.

V: A hormony ovlivní menstruaci tak, že odejde úplně?

M: Měla by odejít úplně ve většině případů. Úplně výjimečně se stane, že to člověku zůstane, i když třeba v menší míře, a pomůže mu až sterilizace. Ale většinou to vymizí do půl roku. A co se třeba stalo mně, tak se to třeba po dvou letech začalo vracet postupně. Ale já si myslím, že to je hodně udělaný tím, že všem nastaví stejný dávky hormonů, určitý počet miligramů třeba jednou za tři týdny. A potom už jenom kontrolují, jestli nemaj zhuštěnou krev a podobně, ale nekontrolují, jak ty hormony mají vliv na tělo obecně, jak rychle to tělo spotřebovává. Takže když se objeví nějaký problém, tak upravují dávky. Mně třeba upravili dávku, zkrátili ji o tři dny a zase to vymizelo a jsem v pohodě tady s tímhle. Takže se mě menstruace zase vůbec netýká.

V: A jaké jsi měl pocity, když se to vrátilo?

M: No jako poprvé to byl hodně šok a negativní. Mně se to začalo vracet v podobě menstruačních bolestí vždycky před koncem dávky hormonů. Takže už to bylo lehce varovný. Takže když se pak vrátil cyklus úplně, tak jsem věděl, co to je. A ta první myšlenka byla spíš to, že se vykašlu na nějaký předsevzetí a že se nahlásím na sterilizaci a že to chci pryč, aby se to neopakovalo. To byly asi tři dny, kdy jsem měl skoro až panické záchvat z tohohle. Ale pak jsem se vyklidnil a vlastně jsem si říkal, že se to dá řešit spravením té dávky hormonů. A kdyby to nefungovalo, tak bych to řešil nějak víc. A ono to zafungovalo.

V: Jaký je tvůj postoj k operativní změně pohlaví?

M: Já si myslím, že by faloplastika měla být. Jako já osobně bych na to nešel, protože ty výsledky, co jsem viděl, a zvlášť český výsledky, mě osobně za to nestojí, abych do toho šel, a protrpěl si tím procesem, kterým si kluci musejí protrpět. Ale jinak si myslím, že jinak je dobře, že doktoři něco takovýho umí a že to existuje. Protože pak je spousta kluků, kteří tohle k životu potřebují, a je fajn, že mají tu možnost.

V: A kdyby ty výsledky byly lepší?

M: Tak bych to zvažoval. To bych pak zvažoval hodně.

V: Pro úřední změnu pohlaví je podle zákona nutná sterilizace, jaký na to máš názor?

M: To mě třeba rozčiluje hodně, protože já sterilizaci neplánuju, ale přijde mi to jako taková celkem zbytečná operace, protože ty orgány, který mám, vlastně neplánuju nijak použít. Protože mě úplně děsí představa třeba toho, že bych já mohl být těhotnej. Jakože mi to nepřijde přirozený. Tohle bych nezvládl. Na druhou stranu, nijakým způsobem mi vlastně nepřekáží. Dokud jsem zdravotně v pořádku, tak mi přijde, že spíš by bylo riziko jít do nějaké operace, aby se mi někdo vrtal v břichu a něco mi tam oddělával. Ale zas, dokud nepodstoupím tu operaci, tak budu mít všude v dokladech vlastně Fko a ženský rodný číslo a všem to musím vysvětlovat, přitom mě ti lidi ani jako neidentifikují jako ženu, když mě vidí. Tak to mi přijde, jakože... Já už jsem na to zvyklej, ale třeba i vůči těm lidem. Někteří jsou z toho zmatení a neví, jak oslovit. Tak mi to přijde takový blbý. Takže povinný sterilizace určitě zrušil. Protože mi to přijde akorát takový, že se stát bojím něčeho, co se nestane, protože trans muži nebývají těhotní.

V: No, teď se nedávno stal takový případ v Anglii.

M: Jako ojedinělý případy jsou, to jako jo. Ale já si myslím, že když bude chtít být trans muž těhotnej, tak bude těhotnej i s tím Fkem v občance a pořád bude vypadat jako muž. Takhle to nic nezmění. Takže... I případy v zahraničí trans mužů, co otěhotněli, tak to bylo často plánovaný. A s tím, že aby otěhotněl, tak musel vysadit testosteron a zároveň si přidávat dávky estrogeneru, aby rozjel činnost orgánů. Ale oni hlavně trans muži nejsou většinou plodní, protože to ovlivňuje orgány. A třeba já, když jsem byl na poslední prohlídce na gynekologii před rokem, tak ta doktorka měla s tím ultrazvukem problém najít vaječníky, protože tím hormonem se to tak zmenšilo. Takže v podstatě teďka jsem neplodnej, i kdybych se snažil sebevíc. Podle toho, co říkala, tak je to třikrát až čtyřikrát menší, než by to mělo být. Takže by se to muselo dát svým způsobem dohromady, co ty hormony zničily. A teprve potom by se mohlo uvažovat o nějakým těhotenství. Já si právě myslím, že pokud by nějaký trans muž chtěl být těhotnej, tak je jedno jestli má v občance Fko nebo Mko, protože na tom vzhledu to nic nezmění, a pořád v tom bude bordel. Akorát bude mít správný rodný číslo, ale to nic nezmění.

V: Kdyby byly možné transplantace místo faloplastiky, šel bys do toho?

M: Jo, o tom jsem četl. To by byla asi nejlepší varianta tady těchhle operací.

V: Má operativní změna pohlaví vliv na vnímání tvé mužnosti? Protože jinak to není něco, co jde vidět, že jo.

M: No jasně, no. Přemýšlím, jestli aspoň třeba ve vztahu, nebo v něčem, ale myslím si, že by to pro mě nic jako nezměnilo. Ono to totiž není zrovna funkční, jak by asi mělo být. Tím, že to vlastně stejně nefunguje, tak to není reálný. Většina případů je tak jako na ozdobu. Že potřebujou výztuže. Možná znáš Petra Morice? Taky natáčí videa na youtube, tak ten chodí na nějaký elektrošoky a podobně. Ale pak to vlastně funguje tím stylem, že jenom jako zatne sval svou vlastní silou vůle. Takže jakoby zatneš ruku, zatneš nohu. Tak to furt nefunguje tím stylem, jak má. Takže na to celou dobu musí myslet. (smích) Myslím si, že v tomhle by mi to víc uškodilo. Že bych myslel na to, že to je vlastně o tolik jiný. Že by to bylo vlastně víc jako handicap, než nějaký potěšení.

V: A napadají tě další důvody, proč SRS nepodstoupit? Kromě toho, že je to vlastně nefunkční?

M: Jako existuje spousta protéz, který jsou vlastně funkční dost podobně a vypadají možná realističtěji. A určitě, co se týká potom toho fyzického vzhledu, nejenom toho orgánu jako takového, tak se bere kůže na ruce, bere se kůže z nohy a pak i ze zad, takže vlastně je člověk zjizvenej celým těle. A taky je to vlastně jen jakoby kvůli kusu něčeho.

V: Plánuješ nebo máš nějaké zákroky na svém těle?

M: Já jsem po operaci hrudníku a další zatím neplánuju. Jakože, říkám si, že pokud bych do budoucna musel jít na sterilizaci, třeba ze zdravotních důvodů, tak to bych asi podstoupil, ale jenom kvůli Mku v občance, tak to určitě ne. To si tam radši nechám to Fko. A faloplastiku určitě ne, to vím, že nikdy.

V: Napadají mě třeba nějaké štěpy vousů nebo tak?

M: No, to ne, hormony se vlastně o všechno postarají. A jsou třeba nějaké olejíčky, kterými se dá růst podpořit, což je fajn, a většinou to funguje.

F: Jak je pro tebe důležité oblékání v každodenním životě? Případně, jaký styl preferuješ?

M: No, preferuju třeba nějaký sportovní styl. No, jako, poslední dobou už třeba míň, protože jak jsem říkal, mi už vzrostlo sebevědomí, a jsem si jistej, že mě lidi zařadí správně a takhle. Takže poslední dobou jsem schopnej si z toho dělat i srandu a vyjít ven v něčem, co je třeba typicky ženský.

V: Co je typicky ženský?

M: Kromě šatů třeba nějaký růžový, krajkový triko nebo tak něco. Ale jenom jako z recese. Když blbneme s kamarádama a fakt byste takhle měli jít ven, tak dřív bych si to na sebe nevzal ani doma, natož abych pak někam šel. Kdežto teďka vnímám, tak už to pro mě není takovej problém, protože vím, že když to budu mít na sobě, tak si mě lidi pořád zařadí jako kluka. Sice jako kluka, kterej bude pro ně asi jako divnej, nebo něco, ale pořád pro ně budu kluk. Což je pro mě asi podstatný. Ale jinak, že bych takhle chodil en normálně, to se říct nedá. To spíš takový volný sportovní oblečení.

V: Teď k tomu úřednímu statusu, ovlivňuje nějak tvůj každodenní život tvůj úřední status? Už jsme to sice nakousli, ale napadají tě konkrétní případy, kdy máš třeba problém s občankou?

M: Ne, že bych měl vyloženě problém, že by to někdo ignoroval, jak vypadám, a i třeba teďka mě oslovoval jako ženu, to určitě ne. Ale fakt se spíš stává, že jsou zmatení a neví, jak mě oslovit. A když třeba přijdu někam nově, tak prvních pět minut řešíme, proč mám ženský rodný číslo, když jsem pro ě očividně kluk, a že jim musím vysvětlit, že si procházím nějakou změnou a tonhlencto. Ale přijde mi, že s tou občankou jsou doktoři v tomhle ohledu hodně vzdělaný, že většinou se nad tím pozastaví v té bance, na poště a takhle. Ale jak bylo teď povinný testování každou chvíli, a muselo se tam zadávat rodný číslo, tak i přesto, že to tam viděli, tak už mě rovnou volali „pan“. A nikdo se nad tím nepozastavoval a nikdo se mě takhle na nic neptal. Aspoň ty zdravotní instituce mi přijdou vzdělanější, no. Jakože občas se stane. Na očním mě naposledy volali „pan nebo paní“ a byli z toho hrozně zmatení, ale je to minimum, spíš ty ostatní instituce.

V: A co když musíš na gynekologii? Jak to probíhá?

M: No já jsem byl na gynekologii asi dvakrát, na takovým jakoby klasickým vyšetření, a pak jsem se zařekl, že už tam v životě nepůjdu, protože to pro mě bylo hrozný. Spíš bych řekl, že než bolestivý, to pro mě bylo ponižující. Cítil jsem se tam nepatřičně. Ale když jsem vlastně začal brát hormony, tak jsem zjistil, že to bude působit na ty orgány nějakým způsobem, že by to mělo být víc hlídaný. Ale to jsem vlastně šel na gynekologii s tím, co jsem, kdo jsem a nějak jsme se o tom pobavili. A domluvili jsme se na to, že mi bude dělat jen vnější ultrazvuk. Takže když přijdu teďka na gynekologii, tak se vůbec nemusí svlékat, ale jenom mi přejede ultrazvukem po bříše. Což mám ale jednodušší v tom, že jsem nikdy neměl kluka, neměl jsem žádný vztah a sexuální život, takže u mě to třeba jde. Ale u kluků, co si prošli nějakým vztahovým životem, tak ti už prostě musejí být vyšetřovaní klasickým způsobem. Protože jsou třeba ohrožovaní rakovinou děložního čípku, která se prostě holek před pohlavním stykem netýká. Ale myslím, že je to hlavně o domluvě.

V: Jak vnímáš doporučení změnit si jméno na neutrální? Je to povinnost nebo doporučení? Každý mi říká něco jiného, ale vím, že Terka Španihelová si ho kvůli firmě, kterou měla na staré jméno, nezměnila, a komise jí to potom neuznala.

M: My u nás máme takovej hodně složitěj systém, a obecně podle zákonů je to doporučení. Ale naši doktoři, sexuologové a tady ti vrchnější, kteří schvalují tady ty změny a operace, tak to berou jako nařízení. Takže většina těch zatvrzelých sexuologů, jakože si myslím, že to je většina v Česku, protože těch otevřenějších tu moc není, tak to bere tak, že pokud nemáš neutrální jméno, tak ti třeba ani nedaj hormony. Že pro ně je neutrální jméno prvním krokem, než můžeš začít tu hormonální léčbu e většině případů. Ale pro mě je to hodně velký usnadnění.

V: Může si člověk změnit jméno na neurální i bez povolení doktora?

M: Dá se to, ale je to takový nepříjemný na matrikách, protože pokud seš trans, tak ti daj vybrat z povoleného seznamu jmen a když se to jména vymyká tomu, co v tom seznamu mají, tak už ti to

nechcou povolit a je to běh na dlouhou trať a třeba tři čtyři měsíce řešíš jenom jméno s odborníkama, jazykovědcema a se vším. A vlastně nemáš jistý, že ti ho nakonec vlastně uznají. Což je takový těžký. A pokud nemáš papír od toho sexuologa a chceš to jenom tak, tak je to ještě o to těžší. Ale jako dá se to, ale musíš si to zaplatit a stát si za svým a hromadu papírů vypsát, ale dá se to udělat.

V: A jaký máš vztah ke svému původnímu a neutrálnímu jménu?

M: No, to původní mi přijde už hrozně moc cizí. Jakože, sice s ním teď nežiju jenom dva a půl roku, ale ze začátku to furt bylo takový, že jsem věděl, že to ke mně nějakým způsobem patří, takže když na mě někdo zavolal, tak jsem se otočil. Ale teďka poslední dobou, když vidím nějaký svoje starý věci podepsaný, tak mi přijde, jak kdybych to vůbec nepsal já, jako by to nepatřilo ke mně. Ale zas nějaký odpor k němu nemám.

V: Takže to pro tebe není tzv. dead name?

M: Ne, takhle to se mnou nic nedělá, to je v pohodě. Ale je tzo dávná minulost a mně to připadá, jako kdyby mě tak nikdo neoslovoval, ani se tak nepodepisuju.

V: A kdyby tě tak třeba nějaký starý známý oslovil omylem?

M: No, to se občas stane. Třeba mamčina kámoška, co mě neviděla roky, ale mě znala jako malýho, tak se třeba přeřekne, než jí to dojde, že jí to mamka říkala, nebo jí to budu muset já vysvětlit. Ale v první chvíli je to vždycky pro mě zmatek, na koho mluví. Už to nemám spojený se sebou. Takže si ani v první chvíli nepřihádím, že by mluvila na mě.

V: A když ti třeba někdo ukáže fotku, kde jsi jako malý, máš s tím problém říct, že to jsi ty apod.?

M: To mi nedělá problém, to je úplně v pohodě.

V: A napadá tě ještě nějaká situace k missgenderingu?

M: Jako jediný, co je, tak když mi přijdou takový ty výpisy plateb, ať už je to elektřina nebo tak, tak všude to mám psaný jako paní, slečna. Mají dost blbý systémy, kde se to vlastně nedá zvolit a automaticky jim to vygeneruje oslovení. Ale to je asi jako jediný, kde vlastně to missgenderuje.

V: A setkal ses někdy s předsudky ohledně proměny?

M: No, mamka s tím měla hodně velkej problém ze začátku. Když jsem v dospělosti přišel s tím, že jsem kluk a chci jít do tý přeměny, že už necouvnu, tak to brala hodně těžko. To mi bylo 22. Nebrala to v tom smyslu, že má dítě, který je jiný nebo že by se za mě musela stydět, ale spíš se bála toho, že hormony přinesou rakovinu a něco takovýho. A že budu muset na operace a viděla v tom rizika. Takže spíš toho hlediska.

V: A napadl tě někdo někdy slovně nebo fyzicky kvůli proměně?

M: To zatím ještě ne, nikdy.

V: Myslíš, že je to běžnější u trans holek?

M: To možná jo. Protože si myslím, že u těch holek je to vnímaný, když to zase vezmeme z hlediska toho stereotypu, z toho silnýho sebevědomýho muže se najednou stane žena, takže to berou možná špatně. Přijde mi třeba, že jsou líp přijímaný lesby než gayové. Protože ti jsou braní jako zženštilí a divní. Tak u těch trans holek mi to přijde dost podobný. Když se z muže stane žena, tak to okolí vnímá o dost negativněji, než když se z holky stane kluk. Ale co jsem se setkal a bylo nejvíc nepříjemný, tak třeba v práci, když jsem řekl i širšímu okruhu, že jsem trans, a ne jenom v kanceláři, tak za mnou chodili

lidi, se kterými jsme se do té doby třeba pozdravili jenom na chodbě, tak se mě bez kontextu začali vyptávat právě. Třeba na operace, jak to funguje a jaký operace plánuju a jestli už třeba mám po faloplastice. Což bylo takový divný. Nevadilo mi to od lidí z kanceláře, se kterými se bavíme a jsme v kontaktu. Ale když přijde někdo jiný, koho vidím jednou za měsíc, a cíleně se začne ptát na ty věci, a to bez toho, aniž by se zeptal, jestli může, nebo naznačil, že ho to zajímá. Tak to je hodně nepříjemný.

V: A není to taky tím, že se prezentuješ na sociálních sítích?

M: To si myslím, že v knihovně moc lidí neví. To jsou spíš starší ročníky.

V: A stalo se ti naopak někdy, že jsi byl zvýhodňovaný díky označení trans?

M: Jo. Stalo se mi to ve škole na vysoké. Řekl jsem v půlce prváku, že jsem trans a že časem začnu léčbu. Tak jak spolužáci, tak půlka učitelů, tak byli takoví, jakože... jak jsem byl předtím takovej ten divnej outsider bokem, tak se najednou se mnou všichni chtěli bavit a najednou mě chtěli vozit z nádraží a pro všechny jsem najednou byl kamarád. A to bylo takový zvláštní, no. Bylo vidět, že ne všichni lidi to myslí upřímně a někteří to brali jako senzaci.

V: A jak to bylo v práci, jak jsi to tam oznámil?

M: Já v knihovně dělám už sedm let. Já jsem tam nastoupil ve dvaceti při škole jako holka. Těsně po maturitě a pak jsem studoval vysokou. A tam jsem jim to dával postupně. Nejdřív jsem to řekl v kanceláři. Tam jsme z toho nějakou dobu žili. Pak jsem šel za rodičema a věděl jsem, že časem s tím budu chtít dělat něco víc. Takže jsem si pak vlastně změnil na facebooku jméno a věděl jsem, že tam mám i jinej okruh lidí z knihovny než jen ty, se kterejma jsem v kanceláři. Takže jsem to řešil tak, že jsem zašel na personální a řekl jsem jim rovnou, že se tady tohle děje, aby se jim to dostalo ode mě a ně od někoho jinýho. Takže za dalšího půl roku jsme s personalistkou a s jednou kolegyní rozeslali mail celé knihovně včetně poboček, aby byli v obraze, že si říkám jinak a časem přijdou nějaký ty změny a tak.

V: Jak se něco takového formuluje?

M: Jako špatně no. Tím, že máme tak dvě třetiny kolektivu starších, třeba padesát plus, tak to byl hodně dlouhý email, kde jsem musel vysvětlit, co to vlastně znamená a co to bude zahrnovat. A celý to nějak vysvětlit, no.

V: Myslíš, že třeba v zahraničí je to jednodušší?

M: To si nemyslím. Jakože v některých státech jsou možná informovanější trochu, ale myslím si, že pořád je to v jiných ohledech těžší. Že nám přijde, že to máj jednodušší, ale co se společnosti týče, tak si myslím, že to je dost podobný.

V: Máš nějaký vzor, který tě inspiruje? Jestli ano, tak proč?

M: Tak po té charakterové stránce asi kolegyně z knihovny, která je hodně taková férová, upřímná, empatická. Je jí třicet tři. A je taková hrozně... jak bych to řekl. V podstatě, i když má lidi, se kterými nevychází, tak se snaží jim pomoci. I někomu, koho nemá ráda, protože ví, že ten člověk potřebuje pomoci. Což se mi hrozně líbí, že zvládne být taková splachovací a přenést se přes to všechno. Což mi přijde, že ne každé třeba umí.

V: Kdy se cítíš nejvíce mužně? Třeba situace, vzhled, něčí společnost apod.

M: Asi fakt, když mě někdo z těch cis mužů požádá o pomoc s něčím. Třeba u nás v kanceláři jsem jedinej kluk a když přijdou údržbáři, tak když potřebujou s něčím pomoci a ty holky, který se nabídnou,

oni odmítnou, a naopak jdou cíleně pro mě, tak to je takový asi nejlepší. Nebo když nahodím oblek. To dělá hodně na psychiku.

V: Jaký je podle tebe ideál muže? A to se váže s tím, co by podle tebe měl a neměl muž dělat.

M: Tak určitě by měl být čestný, neměl by zneužívat svou sílu a převahu nad jinými. Možná i jako ochranný. A nejenom vůči těm svým, ale k těm, co to potřebují. To mě přivádí k tomu, že takových těch mačo chlapů není zrovna málo. Přejde mi, že jak jsou postupně nějaký ty stereotypy narušované, jakože stereotypní muž a žena. Tak bych řekl, že to někteří vnímají negativně, ale přitom mně to přijde fajn, že se to prolíná a všichni jsou svým způsobem nějaký, jakože po svém. Tak, jak chtějí být a potřebují být. A neřídí se tím, že někdo žena, takže by neměl dělat tohle, tohle, tohle. Myslím si, že to pořád ještě vadí víc těm mužům, ale najdou se i ženy, který tohle to neschvalují.

V: A je něco, co by podle tebe muž neměl dělat?

M: No, fakt snad třeba něco jako sexismus a v tomhle ohledu nějaký ty věci.

V: Ovlivňuje transsexualita nějak tvoje vztahy? Partnerské, přátelské, rodinné.

M: Já jsem teda spíš bisexuál. No, dejme tomu, takovej zvláštní bisexuál. Zatím jsem neměl problém s nějakými vztahama obecně, ale je pravda, že ze vztahů partnerských jsem si zažil jenom jeden. A to bylo, že si to se mnou ta holka prošla od doby, kdy jsem jí sice řekl, že jsem kluk, ale byl jsem před hormonama a před vším. Až do doby, kdy jsem byl na hormonech, takže od začátku věděla, do čeho jde. A potom už jsem nějak přestal cíleně vyhledávat vztahy. Po takovéhle zkušenosti jsem přišel na to, že vztahy tak úplně nepotřebuju k životu nebo prozatím ne. Takže nějaký další zkušenosti zatím nemám. Zatím mám ten pocit, že vztah nepotřebuju vůbec k životu, že mi stačí přátelé. Ale myslím si, že kdybych to do budoucna chtěl řešit, že to jako takovej problém není. Nebo i teďka vnímám, že mám kolem sebe lidi, kteří i když ví, že jsem trans, tak se snaží jako zaujmout, nebo jak bych to řekl.

V: A záleželo by ti, jestli je partner cis nebo trans?

M: No, mně by nezáleželo na tom, jestli je člověk trans nebo cis, ale s čím mám osobně problém. Tak bych nedokázal mít sexuální život s někým, kdo má penis. Ať už by to byla trans holka nebo trans kluk po faloplastice, tak by to pro mě byl problém. Ale jinak si dokážu představit i s klukem i s holkou, ale jenom vztahově, ale sexuálně už ne. Ale třeba s trans klukem bez SRS by to bylo v pohodě. A kdyby trans hola byla po operaci, tak by to bylo taky v pohodě. To bych nijak neřešil. Víc než o tu identitu člověka mi jde o ten orgán pohlavní jako takovej.

V: Myslíš, že se řadíš do spektra asexuality?

M: Asi by se to tak dalo vnímat. Myslím si, že asi jo. Nebo určitě si dovedu představit vztah bez nějakých sexuálních věcí. Jenom čistě na úrovni těch citů.

V: Mám tady otázku, co je pro tebe u partnera, partnerky důležité? Vzhled, vlastnosti. Co u potenciálních partnerů a partnerek shledáváš atraktivní?

M: Tak určitě povaha, abychom měli něco společného, abychom si sedli. A uměli se navzájem nějak zabavit. Ale vzhled pro mě není důležitý.

V: Souhlasíš s tradičním postavením muže a ženy v rodině?

M: Jako, ne no. Myslím si, že v těch rodinách by to mělo být víc o domluvě, kdo chce doma co dělat, kdo zůstane na mateřské. Protože si myslím, že i ty věci jako doma nebo to, kdo kolik vydělává, je spíš

o zájmech jednotlivých lidí. Myslím, že žena nemusí být vždycky ženou v domácnosti nebo ženou, která vaří. Ale vařit může třeba muž, že jo.

V: Chtěl bys mít někdy děti?

M: Vlastní ne. To beru jako svoje vlastní doma, jakože i adoptovaný. Jakoby spíš asi ne. Mám rád svůj klid toho, že jsem doma jenom já, případně někdo dospělej. Ale tím, jak mám tu mladší ségru, tak počítám s tím, že si je budu půjčovat, třeba na dovolený. Na víkend a pryč. (smích)

V: Bydlíš sám, s rodiči nebo ve spolubydlení?

M: Myslím se ségrou, takže ve spolubydlení.

V: A jak máte rozdělené domácí práce, včetně vaření, nakupování apod.?

M: No, každý si vaříme zvlášť anebo vůbec. A co se týče úklidu, tak to asi víc dělá ségra, ale to je spíš tím, že je úklidovej maniak a já jsem spíš bordelář. Ale ona to má spíš v sobě, takže třeba vysává dvakrát denně a tak. V momentě, kdy já vidím, že máme uklizeno, tak ona vidí všude prach a tak.

V: Když se bavíme o tom vaření, tak spoustu lidí nebere vaření jako ženskou činnost, a naopak jim přijde mužně se postarat o partnerku tím, že jí uvaří. Jak to vnímáš?

M: Takhle jsem nad tím ještě nepřemýšlel. Ale vaření mi nepřijde nic ženskýho i z toho důvodu, že i kdybych nebydllel sám, tak se o sebe zvládnou postarat, když umím vařit. Že nemusím jíst rohlíky nebo namazanej chleba, ale že si zvládnou něco připravit. A zvládnou být tímle způsobem soběstačnej. Stejně tak praní nebo žehlení prádla, což se většinou považuje za ženský. Takže jsem soběstačnej a zvládnou se o sebe postarat v okamžiku, kdy buď nikoho nemám, nebo kdyby partnerka odjela. Aby to nečekalo na ni.

V: Vnímáš se pořád jako trans? Patříš dle svého názoru k LGBT komunitě?

M: Pořád se vnímám jako trans, protože to, co mám za sebou a kus toho máho života, je pořád můj a nijak to ze sebe nedostanu. Jako myslím si, že i kdybych si tím prošel do konce s faloplastikou a se vším, tak by to nic nezměnilo, protože jsem pořád měl to dětství jako holka a vždycky to ke mně bude patřit. Natáčím videa na youtube a snažím se to dostat do povědomí lidí, ale když se s někým seznámím osobně, tak mu nějak nevnucuju, že jsem trans. Nemám problém se o tom bavit a přiznat to a být spojovaný s LGBT. Že bych se za to styděl, to říct nemůžu. Mně nevadí, když se to někdo dozví, když mě někdo pozná, to je pro mě úplně v pohodě, ale když jsou nějakí cizí lidi a trávíme spolu nějaký čas a nedozví se to, a berou mě jako muže nebo kluka, tak je to pro mě taky fajn.